

Мирољуб Тодоровић

ИТАКА

(Кратке приче, снови, нађене приче и слике приче)

ВОЗ

Ходам кроз планинску пустару прекривену снегом. Небо је сиво без трунке облака. Целим простором влада ледена, узнемирујућа тишина. Чудно је, не осећам хладноћу али ми је читаво тело малаксало од дугог, непрекидног хода. Тешко извлачим ноге из расквашеног снега. Знам да морам да дођем до железничке станице где ме чека воз. Воз, за који не знам где ће ме одвести.

Почиње да се смркава. И поред снежне белине пут је све мање видљив. Тешко дишући убрзавам ход...Одједном нађем се на некаквом гребену, литици. Стене као ножем пресечене. Испод мене је тамни амбис. На дну амбиса железничка станица блештаво осветљена. На станици воз.

НАСТУПИЛА СУ ЕЛ-ВРЕМЕНА

У осињаку љутом. Тамо где ватра не греје. Сестре-муње певају ти над главом. *Дворац вијугав попут змије* пред нама је.

Наступила су Ел-времена. Дух твој надзвездани *сметове народа ваља* кроз Азбуку. Све је ту чак и *богови – утваре у тами*.

Краљу Времена, ти који си већ ушао у *град будућности* и раскрчио звезданим ралом ледине језика, пробуди нас да и ми чујемо *трубу Марсоваца*.

КУКУ ПОСТАЈЕМ БОГ!

Током опсаде Јерусалима, у Јудејском рату, римске легије су за цара прогласиле свог војсковођу Веспасијана који је окончао устанак Јудејаца.

Веспасијанова владавина није била дуга али је била успешна. Угушио је побуне, оснажио царство после крвавог грађанског рата, попунио државну благајну која је била испражњена Нероновим расипништвом. Овај цар није потицао из редова римске аристократије као његови претходници. Није волео раскош и сјај. Био је енергичан и строг, једноставан и приступачан како у државним пословима, тако и у приватном животу. Иако је чинио све да ојача царску власт на верски обичај да се цареви после смрти обоготворе, проглашавају за богове гледао је са иронијом.

При крају живота, болестан, осећајући да му се приближава смрт изјавио је: „Куку, постајем бог!”

КЊИЖЕВНО ПОСЕЛО

У стану код пријатеља књижевно посело. Окупљена је генерација писаца из шездесетих и седамдесетих година прошлог века. Бучно је. Главну реч воде прозни писац Д. К. и песник Љ. С. Причају о својим доживљајима, животним, књижевним, студентској побуни 1968.

Недалеко од мене седи жена, интелигентног лица, високог чела, крупних очију, сва одевена у црно. У једном тренутку док песник Љ. С. са великом дозом хумора прича о једној својој љубавној догодовштини, она устаје, обраћа се песнику, и гласно узвикује: „Ти си мој муж! ” Песник, изненађен, затечен и крајње збуњен одвраћа: „Ја вас не познајем. Ко сте ви? ” Жена још гласније понавља: „Ти си мој муж! ” „Ти си мој муж! ” а онда почне хистерично да плаче.

Друштву је ово занимљиво. Почиње расправа. Једни навијају за жену, тврдећи да је познају и да говори истину, други су за песника. Свађа постаје све жустрија, уз понеку псовку, а затим настане туча. У тучи, не знам ни како ни зашто, извучем дебљи крај са неколико удараца у главу који ме пробуде.

ДРУМОВНИЧЕ НАШ

Облаци плове. Звезде сијају. Отвара нам капије раја најстарији син Перунов. Жар пожуде нас открива. Крвави пољупци на уснама. Где је тајна рођења? Где откровење? У размрачју сећања. У подивљалом језику. Дан шести још није освануо. У очима нам тама и горчина. Журимо ка тајновитом сунчанику. Нежељен памтивек је за нама. Црвена модрица смрти је на твом лицу. Зов тамнила. У борби са силама немерљивим. Друмовниче наш. Умиреш од прскања дамара.

СТРАЖАР

Налазим се у огромној кућерини. Слична је средњевековном замку. Кроз прозор видим вијугав ток реке и снежне врхове планина.

У соби се изненада појављује стражар са хелебардом и црвеном маском на лицу. Наређује ми да одмах напустим собу и ишчезава, нестаје у виду ковитлавог прамена дима.

Скупљам на брзину своје ствари стављам их у стари, већ раздрпани картонски кофер. Затим ужурбано прилазим вратима и покушавам да их отворим. Узалуд.

СТАРИ ЈОЊАНИ

По мишљењу америчког научника Карла Сегана да је научна традиција старих Јоњона ухватила корен, да су научни методи, огледи, експерименти почели шире да се примењују данашња цивилизација би сасвим другачије изгледала. Пре свега индустријска револуција би била померена за читавих девет можда и двадесет векова уназад тако да би и данашњи човек већ увећико освојио Космос. Према Сегану: „У овом тренутку можда би се први извиђачи већ враћали са Алфе Кентаура и Барнардове звезде, Суријуса и Тау Цетија, носећи нам неслућене резултате.

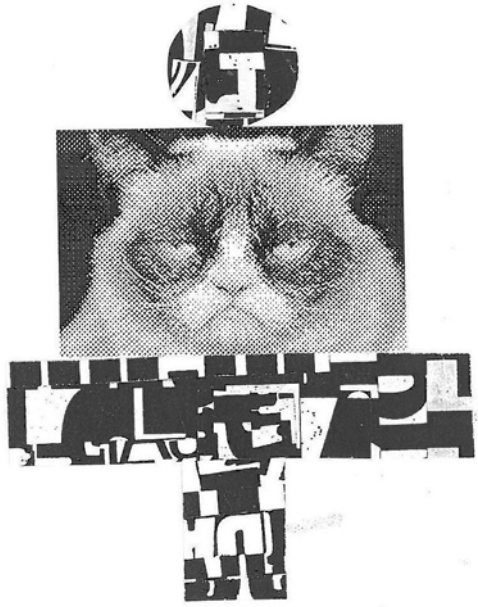
У Земљиној орбити увећико би се градиле велике флоте за међузвездани превоз - мале извиђачке летилице без људске посаде, путнички бродови за ванземаљска путовања, као и огромни трговачки транспортери”.

МАЧАК

Пењем се уским, мрачним степеништем. Ходам опрезно. Пазим да се, несигуран у ходу, на климавим, дрвеним степеницама, не саплетем и стрмоглавим у тамни амбис испод себе.

На врху степеништа велики, бели мачак, потмуло преде и стреља ме својим зажагреним очима. Из његових зеница искре, као сечиво бритки, зраци светлости.

ЕРОТСКИ ПЕРФОРМАНС

Теодор Адорно је за време студентске побуне 1968. године био оспораван и нападан од студената радикалне левице. Негде почетком 1969. на једном предавању двојица студената попела су се на катедру и на табли поред њега написали стихове: *Пустимо ли Адорна да и даље блебеће, капитализам никад престати неће*. Потом су га опколиле три студенткиње, засуле га цветним латицама, откриле груди и показујући дојке извеле неку врсту еротског перформанса.

После ове сцене филозоф Адорно није био више у стању да настави са својим предавањима. Умро је исте године, од срчаног удара, одмарајући се негде у планинама Швајцарске.

ВОДА ОД КРОМПИРА

После барења ољуштеног кромпира воду не бацајте. Добро загрејана послужиће вам да у њој оперете посуђе без детерџента.

У истој води, под условом да није сољена, лепо ћете опрати и веома осетљиво рубље. Не само да ће рубље после прања бити лепо и чисто већ и благо уштиркано.

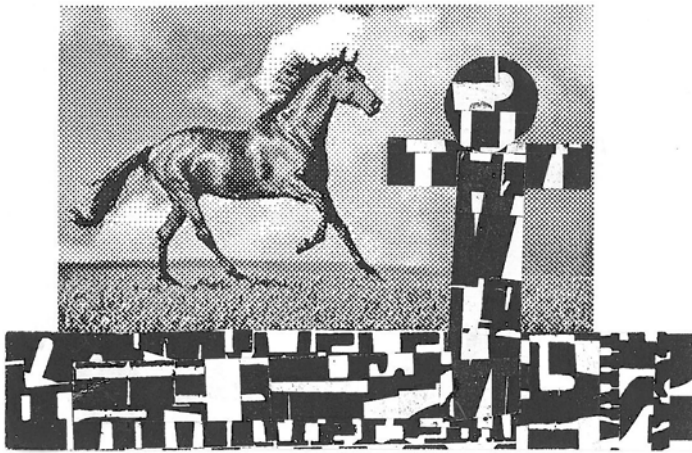
Слану воду од бареног кромпира такође можете употребити и за натапање болних отечених ногу. Увече је само добро загрејте и држите у њој ноге око петнаестак минута. Резултат ће вас изненадити.

КОЊ

Јашем на коњу који лагано каска широком ливадом чији се крај стапа са далеким хоризонтом. Никад нисам јахао, чак ни ближе упознао коње. У великоморавским местима где сам током рата и касније провео детињство готово да нису имали коње.

Добро се држим у седлу. Осећам се поносно као средњевековни витез. Левом руком чврсто стежем узде а десном замахујем измаштаним мачем.

Коњ се унервозио. Неколико великих зелених буба, веома сличних смрдибубама, облећу око њега. Он маше главом, забацује гриву и убрзава кас. Бубе покушавају да му се увуку у њушку, Кас коња претвара се у избезумљен трк. Одскачем у седлу и лагано лебдећи падам у траву.

АРТИЧОКА

Расте на високој стапки; Цвијет јој је модрикастозелене боје; лако је пробављива па се много употребљава у дијеталној прехрани; није заситна.

Артичоке набавите онај дан када их желите јести јер се у дуље одлежаним артичокама ствара неки отров.

Ово поврће се допрема на тржиште у рано прољеће; најбоље је у априлу и мају.

За један оброк потребно је за једну особу једна четвртина артичоке

УЛИЦА

Ноћ је, застрашујућа мркина. Налазим се у граду С. у коме сам једини пут био пре више од шездесет година. Мајка ме је, као дечака, водила да ми покаже град и улицу која је носила име наших предака.

Ходам брзо, узнемирен, тражим улицу. Одједном из таме искрсавају два полицајца у зеленим униформама са оружјем и белим чалмама на глави.

Заустављају ме, испитују. Кажем шта тражим. Не верују мојој причи. Тврде да та улица не постоји и претећим гласом наређују да се губим из града.

ТАМО ГДЕ ТЕ НЕМА

Ниси имао шта да изгубиш. Под млечном шумом си. Горд и горац. *And death shall have no dominion.*

Нек љубавници нестану љубав неће. Бог је далек. Речи догоревају. Тамо где те нема чујем крик. *И никакву смрт неће имати власт.*

Светлост осваја где нема сунчева сјаја. Не иди у таму. Жести се и урлај. Песма је у нама. Жеже као жар. *И никакву смрт неће имати власт.*

СПОЛНА ИГРА

Међусобно надраживање партнера на оним дијеловима тијела који су особито осјетљиви на додирне подражаје. Ерогене зоне жене проширеније су него мушкарчеве. То су: усне, вршци грудију, вањско споловило, околина чмара а често и унутарње стране бедара, препоне, трбух, шија, ушке, итд. Ерогене зоне мушкарца обично су ограничене на усне, прсне брадавице и врх сполног уда.

Сексуална игра појачава сполно узбуђење, психички припрема на сношај и убрзава наступ оргазма. Изводи се различитим надраживањем коже и слузнице: додиром прстију, уснама, језиком, пољупцем, благим трљањем, њжним грицкањем, итд. Промјене у сексуалној игри уносе нову драж у сполни живот.

ЛЕТ И ОРГУЉЕ

У канцама сам некакве птичурине. Летимо високо изнад земље. Испод мене бели зимски пејзажи: слеђена речица, ливаде и шумарци покривени снегом. Дрхтим, смрзавам се у танкој одећи. Врти ми се у глави, што од висине, што од несигурног лета птице која понире и уздиже се под ударима ваздушних струја.

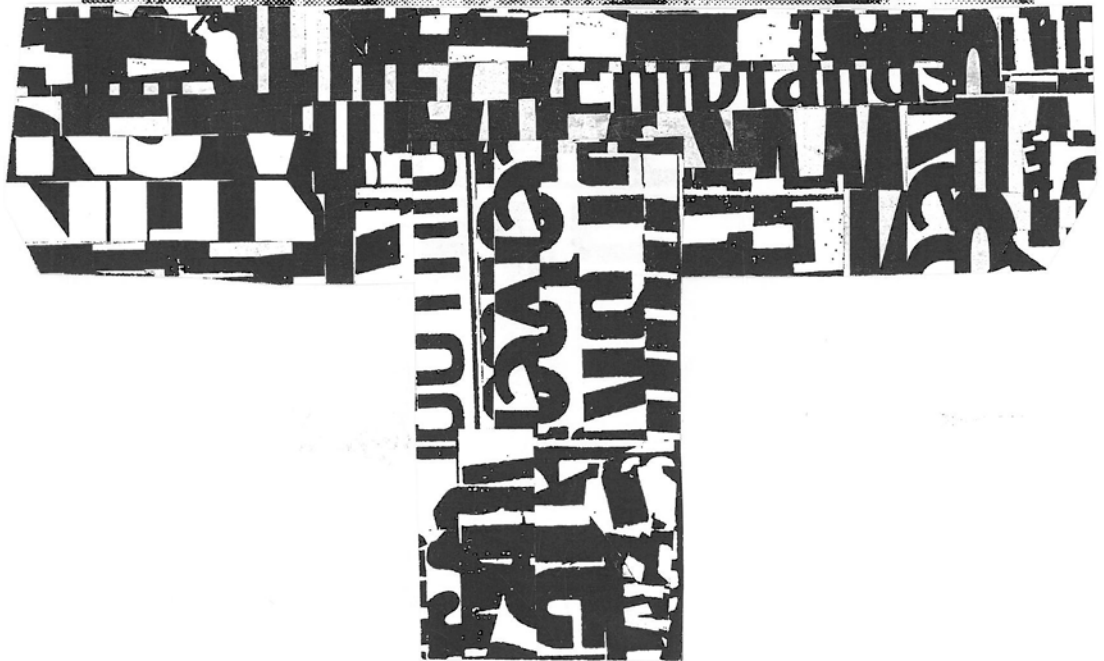
У једном тренутку изнад нас запара жестока муња. Птица ме испушта. Падам ка земљи уз застрашујуће звуке неких небеских оргуља.

БИЋЕ

„Ако исток сунце свјетло рађа, ако биће ври у луче сјајне, ако земља привиђење није, душа људска јесте бесамртна. На њ је престол миросијатеља те у свјетлост биће окупао. Одавде се са свјетлошћу прва свему бићу насмијала зора. Од господње стријеле удара потресе се освјетљено биће.

* * *

Ево – рече слаткогласни ангел – сад ће време бити од одиха, што ви код нас ноћу називате. Тад ће мири и простори страшни слаткогласном грмјет армонијом вјечне среће и вјечне љубави.”

ТРИ СНА

Пре неколико ноћи сањам с' прекидима три различита сна. У првом: налазим се у неком граду, тражим песника Слобу Павићевића. Град би требало да буде Крагујевац, пошто Павићевић тамо живи, али није. Присећам се да је то град из неких мојих ранијих снова. Не могу да га идентификујем. Град је на висоравни са два три брежуљка, велике, масивне беле новоградње крај пута са доста људи. Све то окренуто према некој ширини, пространству које узбуђује. Само је неколико зграда са леве стране пута. Остатак града не видим или он можда уопште не постоји. Идем путем па онда између зграда, питам људе али свог пријатеља Павићевића не налазим.

У другом сну који је уследио одмах после краткотрајног полубудног стања живим у Њујорку. Заправо покушавам да живим од продаје својих цртежа, колажа, мејл-арта и других интермедијалних дела. Добро иде, доста долара, Костеланец ми је менаџер.

У трећем сну, пред само јутарње буђење, мој деда Аћим седи, на неком широком вијугавом друму, сам. Идем му у сусрет. Срећан је што ме види, и кад му приђем устаје и грли ме. И ја га грлим и већ скоро будан чудим се и радујем том сусрету са дедом кога знам само по причању, и по породичним фотографијама, јер је умро 1935. године, пет година пре мог рођења.

1985.

УПУТИ МИ САМО НЕКОЛИКО РЕЧИ

(Из писма Мартина Хајдегера својој студенткињи Хани Арент)

Драга Хана,

Нешто демонско ме је обузело. Мирни покрети твојих љубљених руку, као у молитви, и твоје блиставо чело били су штит кроз женску трансфигурацију.

Тако нешто нисам никада доживео.

У кишној олуји, на путу кући, изгледала си ми лепша и већа. А желео сам с тобом да корачам, ноћима и ноћима. (...)

Молим те, Хана, упути ми само неколико речи. Не могу да те пустим да тек тако одеш. (...)

Само онако како ти пишеш. Битно је само да их ти напишеш.

Твој М.

ТРИГЛАВ

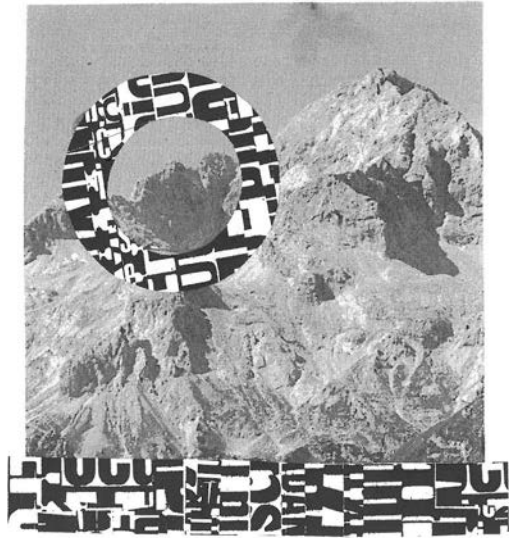
Сањам да сам на Триглаву, као пре шездесет година са нишким планинарима.

На врху планине, уместо Аљажевог столпа, ракета, свемирски брод спреман да полети. Око њега људи, узвикују, трче, носе и додају један другом неке ствари.

Прилазим броду. На вратима лепо осликана фигура козорога пажљиво ме посматра. Улазим. Нико ме не зауставља. Унутра леден мир. Гробну тишину нарушава једва чујно "дисање" машина и разнобојне светиљке које као звезде трепере у полумрачној утроби брода.

Осећам језу. Хладноћа се увлачи у кости. Хтео бих да се вратим, да изађем. Осврћем се. Улазна врата се полако затварају.

ЧАСОПИС

У библиотеци сам. Улазим у једну малу собу крај улазних врата. Соба је обасјана нежном љубичастом светлошћу. За столом који је претрпан књигама, часописима, новинама седи мој пријатељ и друг из младости В. И. који ми је објављивао песме у листовима и часописима што их је уређивао и писао похвалне текстове о мени.

Веома се обрадујем кад га видим мада и у сну знам да је мој пријатељ одавно мртав. Стежем му руку, грлим га.

Каже ми: „Тражим, у овој гомили, часопис у коме сам пре педесет година објавио онај текст поводом твоје прве књиге. Никако не могу да га пронађем. Помози ми.”

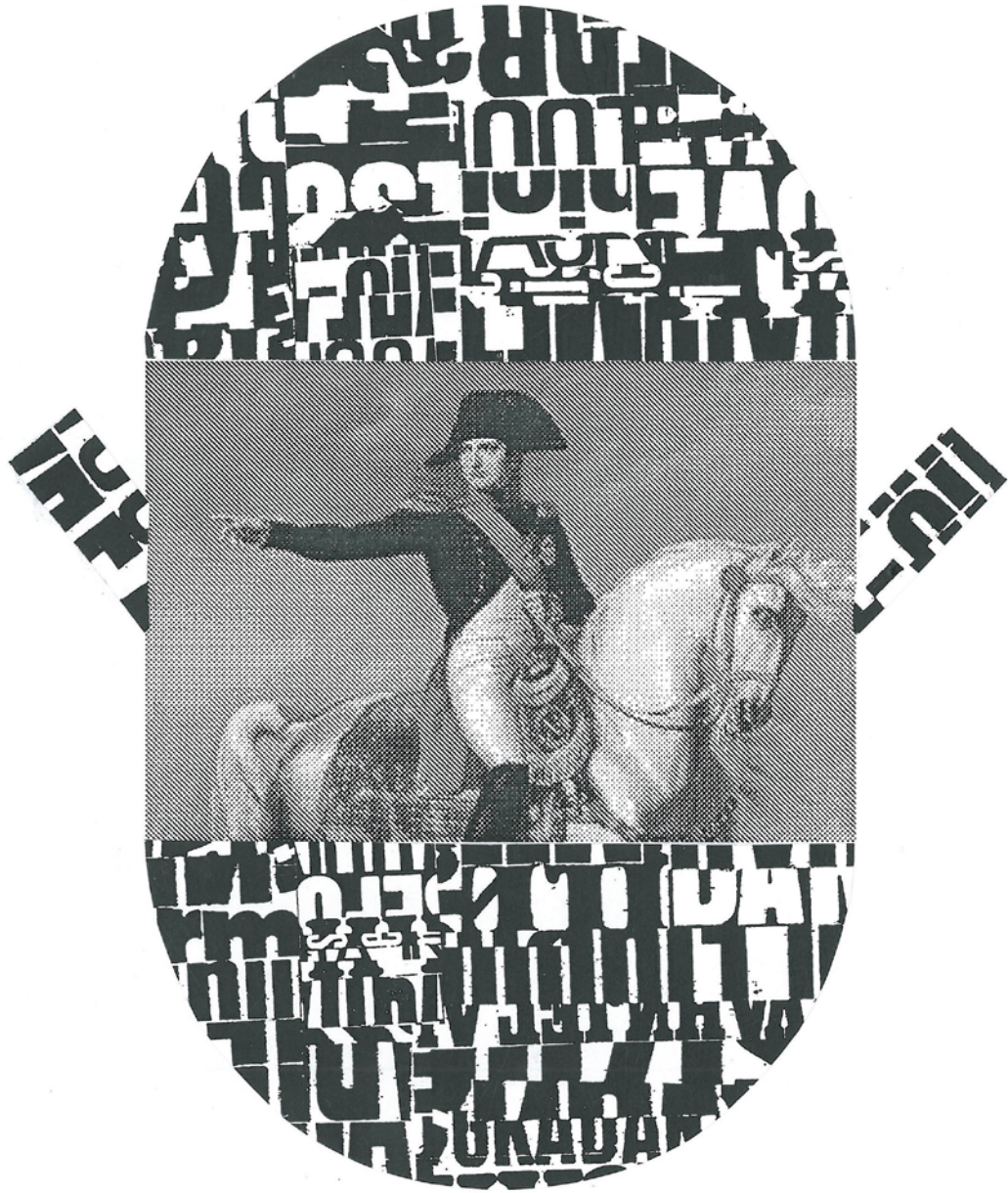
Седам крај њега. Заједнички настављамо потрагу за часописом.

УНИВЕРЗАЛНО БИЋЕ

„Небо је његова глава. Земља је његово стопало. Четири стране света су његове руке. Сунце и месец су његове очи. Његова уста су од ватре. Дхарма је његова кичма. Биљке су његова коса. Планине су његове кости. Море је његова бешика. Реке су његове вене и артерије.”

МАЛИ САСУШЕНИ ПРЕДМЕТ

Чувена акционарска кућа „Кристи” понудила је 1972. године један предмет на лицитацију, који је у каталогу био овако описан: „Мали сасушени предмет, дугачак око 3,5 сантиметара, сличан маленом морском коњићу”. Почетна цена је била 13.300 фунти, али се није нашао заинтересовани купац. Тек 1977. године је дотични предмет купио један амерички уролог за 3.800 долара. Тако је тај лекар постао власник – сасушеног пениса моћног Наполеона!

ОБРОК СА СОЧИВОМ

Три супене кашике намоченог сочива. Три супене кашике мекиња. Две супене кашике ланене и сусамове прекрупне. Један парадајз. Мало алеве паприке. Једна банана. Једна супена кашика уља. Једна супена кашика сувог квасца. Један прстохват морске соли. Једна средња кашика кима. Све то измешати са парадијзом.

ЗГРАДА У ДОБРИЊСКОЈ

Враћам се у стан, у Добрињској. Пролазим мени непознатим улицама. Зграда у Добрињској више није иста, ону коју знам, у којој сам провео добар део свог живота. Сада се налази усамљена на некаквој литици, изван града, окружена стенама и шумом.

У улазу зграде нема мог, специјално направљеног сандучета за велику пошту. Нема лифта. Лутам полумрачним степеништем. Пењем се и спуштам. Прескачем, по ходницима, гомиле разбацаних ствари. Уморан сам и преплашен. Никако да дођем до свог стана.

ЕТО ПЕСНИКА

Оживео је нови свет. Ко неми дављеник гутам зелени азур. Твоје
У, *дрхтање кружно божанствених мора*. Звезда у мом уху сад се
зажарила, Бодриш бучне самогласнике из искежене њушке Океана. Ето
песника, сад већ на коленима, како урлају са пијаног брода.

ДЕВОЈКА И ЦВЕТ

Стојим на обали реке. Велике, мутне реке која лагано ваља своје мирне таласе. Знам да је то Морава. Велика Морава мог детињства и дечаштва.

Из шумарка у близини излази лепа плавокоса девојка. У руци јој велики наранџасти цвет. Блистав, сјајан. Девојка маше цветом. Дозива ме. Трчим ка њој. Саплићем се. Падам. Дижем. И опет трчим. Девојка се удаљава. Усплахирен да је не изгубим. Трчим. Трчим.

ПАЛАЧИНКЕ

У кафани, после доброг ручка, прилази кувар Крлежи и понуди да као десерт направи палачинке.

– Али мени се не једу палачинке – одврати Крлежа.

– Ја сам мајстор у прављењу палачинки – рече кувар – учините ми задовољство.

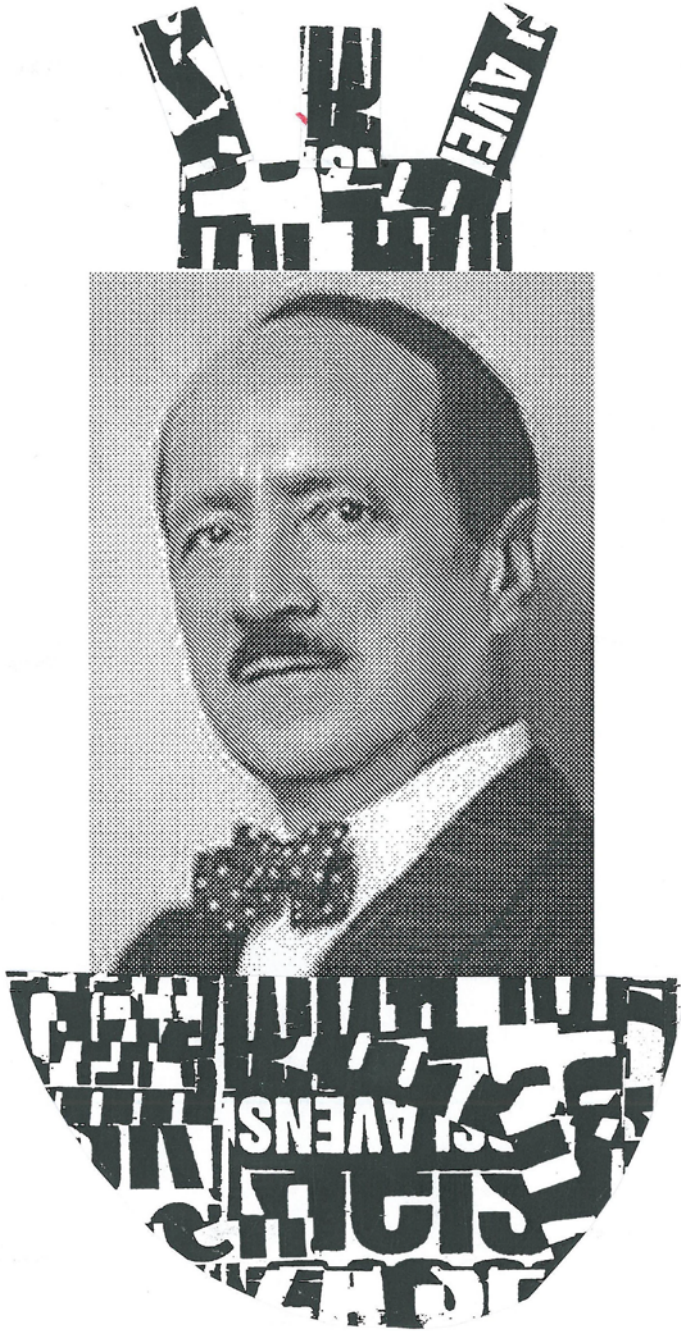
– Иди, брате, прави палачинке.

Кувар оде а Крлежа коментарише:

– Код нас кажу палачинци, а точно је палачинка. Палачинка је женског рода, а палачинци мушког. Код нас ријеч долази од маџарске "palascinta", а она друга од латинске placenta, што значи колач и постељица.

УЗАЛУДНЕ СУ ПОХВАЛЕ

Где су врата отворена пред невидбогом, а где *врата отворена пред изгнанством*? Колико има речи на твојим уснама од бронзе? Чак и острва о којима сањаш мораћу да потопим. Узалудне су похвале. Песме створене ни из чега. Олуја се приближава. Залудели су нас морекази. Сва незадовољства света су у нама. Срдит дух Луцифера побегао је из своје ложнице.

ЕВНУХ

За Робеспјера, великог вођу Француске револуције, „принцип је био изнад свега”. Као типичан представник оних људи оптерећених болесним славољубљем он је био човекомрзац. Човечанство је волео само као идеју.

Према казивању савременика његово лице је имало залеђену, мргодну маску и било је слично „лицу ископаног мртваца” а не живог човека. У тренуцима беса спадали су га неконтролисани грчеви по читавом телу. Патио је од маније гођења. Нежењен, равнодушан према женама био је сексуално немоћан као евнух.

СТРИПТИЗ

На суду сам. У скученој, полумрачној и загушљивој просторији доста света. Судија нам наређује да устанемо. Тужитељка, црнокоса, згодна жена средњих година, чита оптужницу. Оптужен сам да књигом "Пуцањ у говно" узнемиравам јавност, а ту су још и шатро приче и роман "Боли ме блајбингер". Бранилац, мој пријатељ из студентских дана, адвокат и писац, недавно упокојен, забринуто врти главом. У једном тренутку тужитељка, одлаже папире на сто, раскопчава блузу и обнажује своје груди. Док је сви немо и запањено гледамо она изазовно наставља са својим стриптизом.

ПЛАГИЈАТОР

О Шекспиру има мало биографских података али је забележено да је морао да бежи из свог родног места у Лондон јер је „крао срне и зечеве” па је због тога често био батинан и хапшен.

У Лондону је наставио са скитњом. Издржавао се тако што је за бакшиш чувао коње јахача посетилаца позоришних представа.

Прикључивши се једној путујућој позоришној дружини Шекспир се убрзо истакао као добар глумац и драмски писац. У прво време се служио позајмицама и прерађивањем туђих дела. То нису била баш сасвим чиста посла. Један писац га је јавно напао оптуживши га да је плагијатор, „врана која се кити туђим перјем”.

МРАВ

(Једног летњег дана на обали мора)

Мрав вуче мрвог инсекта бар три четири пута већег од њега самог. Пребацује га преко борових иглица и каменчића, пада и поново се диже, ветар га враћа на почетну позицију, поништава сав његов претходни труд али мрав је упоран и упркос свему наставља даље.

ЧАС ЕНГЛЕСКОГ

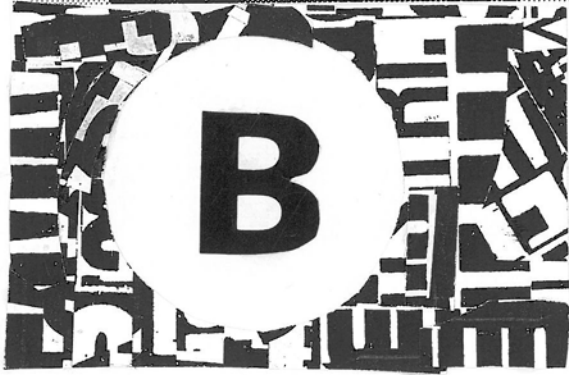
На часу енглеског сам у некој школи затвореног типа. Сви ученици су у једнобојним сивим униформама. У професору енглеског препознајем песника Мију Павловића. Строг је и захтеван. Изводи ме на таблу и испитује о прошлим глаголским временима. Довијам се, муцам, петљам али не успевам много да кажем.

- Ниси учио – прекорева ме он – опет си писао песме и играо шах.

ОДЛАЗИМ КАО СЕН
(По Витмену)

Не верујем неочекиваним откровењима. Црвени зидови су пред нама. Ноћне море закопао сам дубоко у земљу. Пожутеле су нежне власти траве. Други су ово људи. Друга су времена.

Из колевке што се бесконачно љуља излегли су се чудовишни гмизавци. Одлазим као сен ослобођен заносне вртоглавице.

ПАТУЉЦИ

Налазим се у предворју зграде која као да је направљена од стакла. Све је видљиво у њој. Провидни зидови. Провидан кров. Провидан под.

Прилазе ми двоје младих људи, младић и девојка, одевени у плавичасте скоро провидне радне комбинезоне. Одводе ме у неку врсту лабораторије. Тамо ми ваде крв. Посуду пуну крвљу односе у суседну собу од које нас дели само провидни зид.

Двојица ћелавих и брадатих људи узима посуду и у њу, из разнобојних епрувета, сипа неки светлуцави прах. Крв се усклубуча, као да ври, а из посуде, на моје велико узбуђење, излазе патуљци са ликовима мојих рођака, из уже и даље породице, одавно умрлих.

НЕПОЗНАТА ВЕЛИЧИНА

Године 1989, непосредно пре своје смрти, Данило Киш је у једном интервјуу изјавио: „Полазим од тога да ми ништа не знамо. Метафизика је нека врста поезије у прози. Човек је непозната величина. Не знамо одакле долазимо, не знамо куда идемо и не знамо зашто постојимо.”

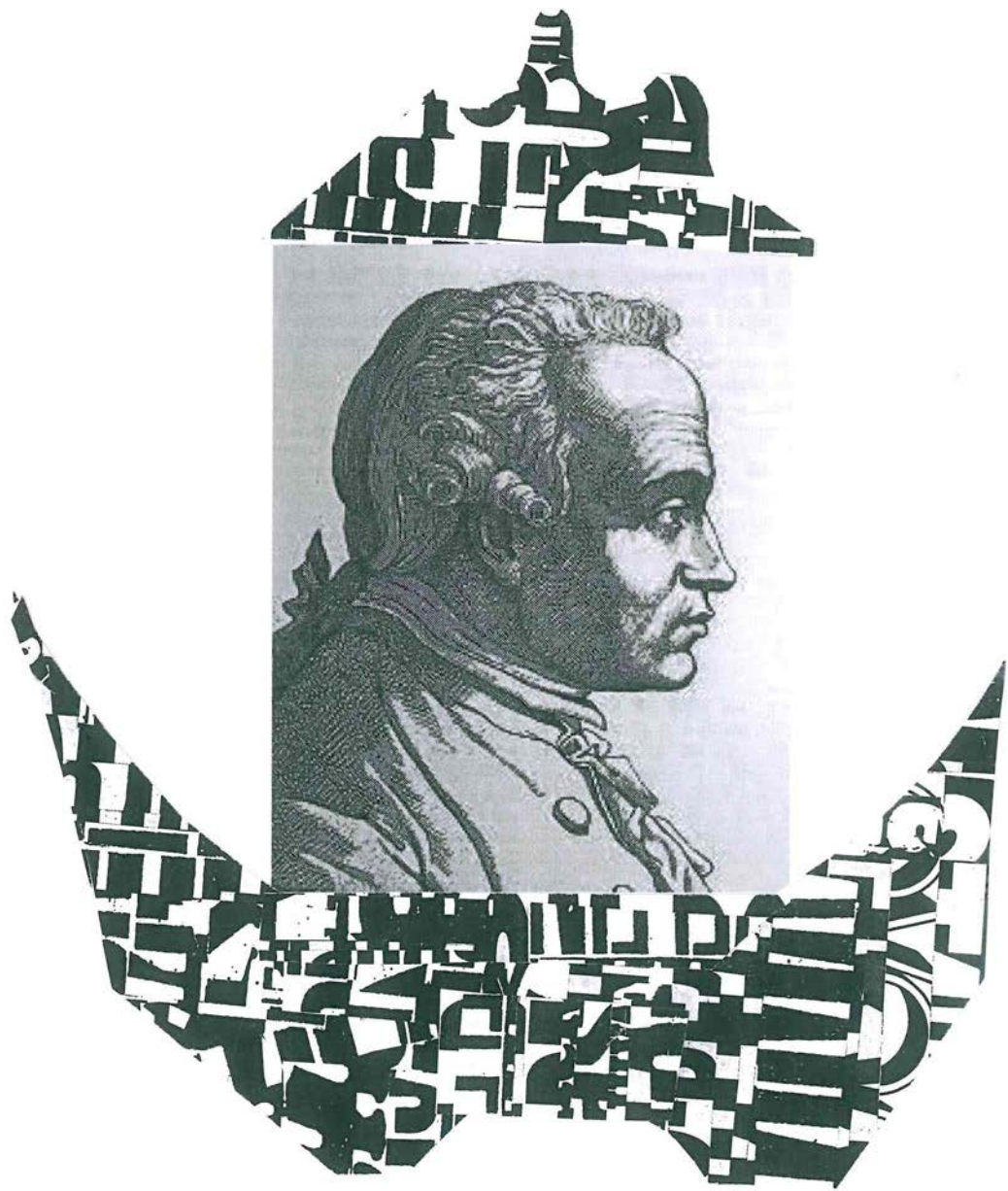
КАНТ И ЋЕБЕ

По казивању једног Кантовог савременика овај велики филозоф је развио посебну вештину умотавања у ћебе.

При одласку на спавање прво би сео на кревет и са лакоћом се у њега увукао. Затим би један крај ћебета ставио преко рамена и завукао га под леђа. Онда би узео други крај ћебета и пребацио га преко другог рамена. Остатком ћебета покрио би цело тело.

Тако умотан и учаурен Кант би брзо пао у сан.

ПАУКОВА МРЕЖА

Сањам да сам у пауковој мрежи, разапетој између грана
циновког дрвета. Ноћ је. На небу блештава месечева кугла. Беспомоћно
се копрцам у лепљивој, густо исплетеној мрежи уз ритмичке звуке
некакве потмуле, претеће музике.

НАГ

У предворју сам градске куће у Београду, потпуно наг. Улазим у једну просторију. Троје службеника гледа ме не превише изненађено. На зиду испред њихових столова, премазаном светлозеленом бојом, виси окачена одећа. Прилазим, узимам једне панталоне, доњи веш и кошуљу, облачим се, и без речи излазим.

ИСПРЕД КАБАРЕА „ВОЛТЕР”

Да ли је уметност спремна за операцију? Силоваћемо беду од поезије. Раскомадати успаване речи. Прокључао је пакао у нама.
Потребна су нам неразумљива дела. Само су нам мртви пријатељи.

Олизасмо позлаћене куполе Нотр Дам великим устима пуним меда и измета. Боже, ниси створио лепши свет! Кукавичлук је врлина. Ђаволи нас у стражњицу љубе.

Нисмо заборављени. Испред кабареа „Волтер” пси завијају гладни и жедни нашег меса и наше крви.

УЛОВЉЕНИ ЛОВАЦ

Супруга Оскара Давича прича како је велики песник веома волео лов. Једном приликом уловио је зеца, одрао га, ставио у шерпу и однео на терасу да преноћи.

Рано ујутру звони комшиница сва узнемирена:

- Јао, извините, станујем испод вас, с ваше терасе капље крв.
- Све је у реду одговара Оскарова боља половина – убила сам мужа, сада ћу склонити леш.

ТУНЕЛ

Јутро. Прилично је тамно. Сунце још није освојило небо које се претећи надвило над мојом главом. На леђима ми тешка платнена торба пуна књига. Корачам опрезно, као да лебдим, кроз шуму, трновито шибље, камењар. Пуно је гуштера, малих змија, птица...Онда улазим у тунел настао од савијених, испреплетаних грана дрвећа. У тунелу је мрачно и хладно. Уплашен убрзавам ход ка светлу које се назире у тами.

На излазу из тунела, уз осмех, озарена лица, дочекује ме мајка.

* * *

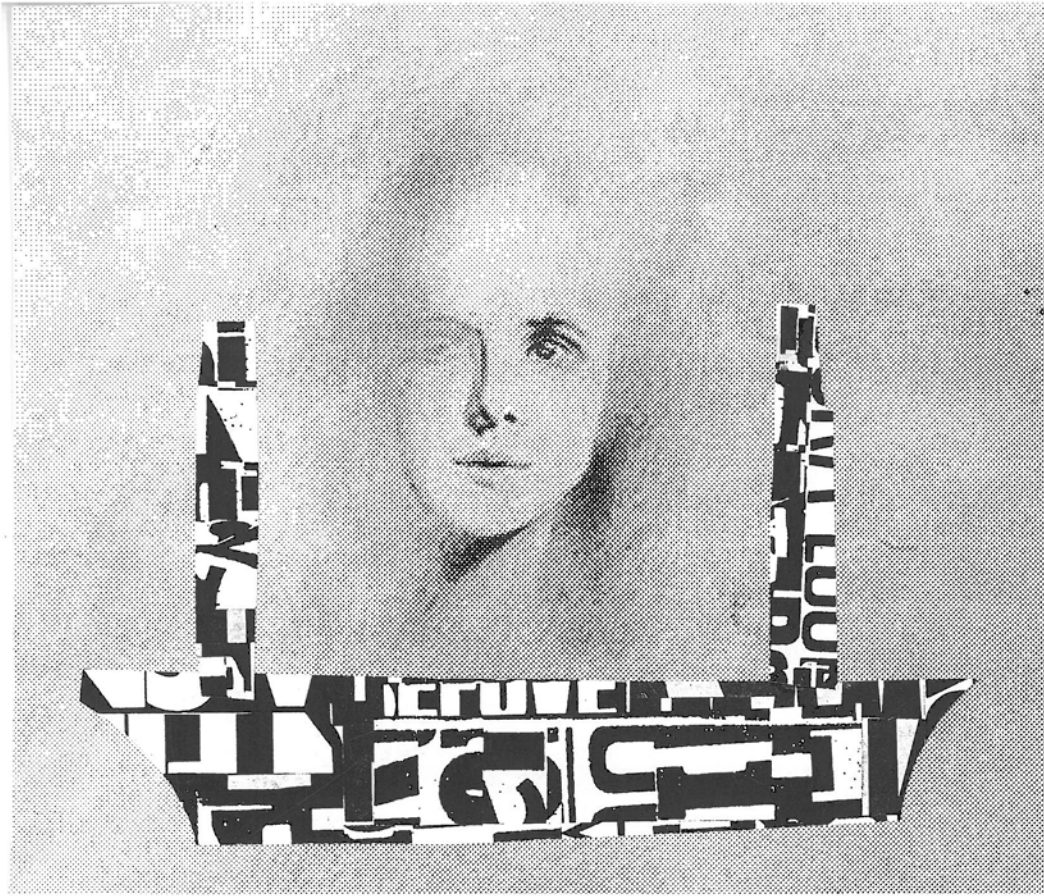
Овај сан подсећа ме на крај четрдесетих година када сам, као ђак пешак, из села Лучина, ишао у осмогодишњу школу у Ћићевцу. Данас, како сазнајем, у ћићевачку осмољетку, из околних села, ђаке скупља и одвози школски аутобус.

НЕ ЗАУСТАВЉАЈ СЕ

Похрлио си у ноћ. Умивен мирисом смрти, слободан као олуја,
луташ улицама Париза. Док гутам отровне странице твојих *Певања* реч
твоја као дивља звер из лампе жарног пламена исијава.

Видим, прљав си и ваши те гризу. Чији је то свет којим владаш?
Не заустављај се. И Вековечном си на трагу. Ти видеалац бездна.

КО САМ ЈА?

Покушајте да одговорите на питање – Ко сам ја?

Ставите испред себе своју слику. Заузмите став медитације. Концентришите се мирно на слику све док вам сузе не потеку. Дубоко удишите и издишите ваздух. Мислите на своје тело, своје лице, своје руке. Покушајте да продрете у себе кроз своје очи. Размишљајте о бесконачности времена, о бесконачности природе. Осетићете како светлост и енергија продиру у вас. Пробудиће се ваше биће. Ом ах хум! Ом ах хум!

ТАЛЕС У ЈАРКУ

Талес је говорио да због трију ствари дугује захвалност Судбини. „Прво јер сам рођен као човек, а не као животиња; затим што сам рођен као мушкарац, а не као жена; треће што сам Хелен а не варварин.”

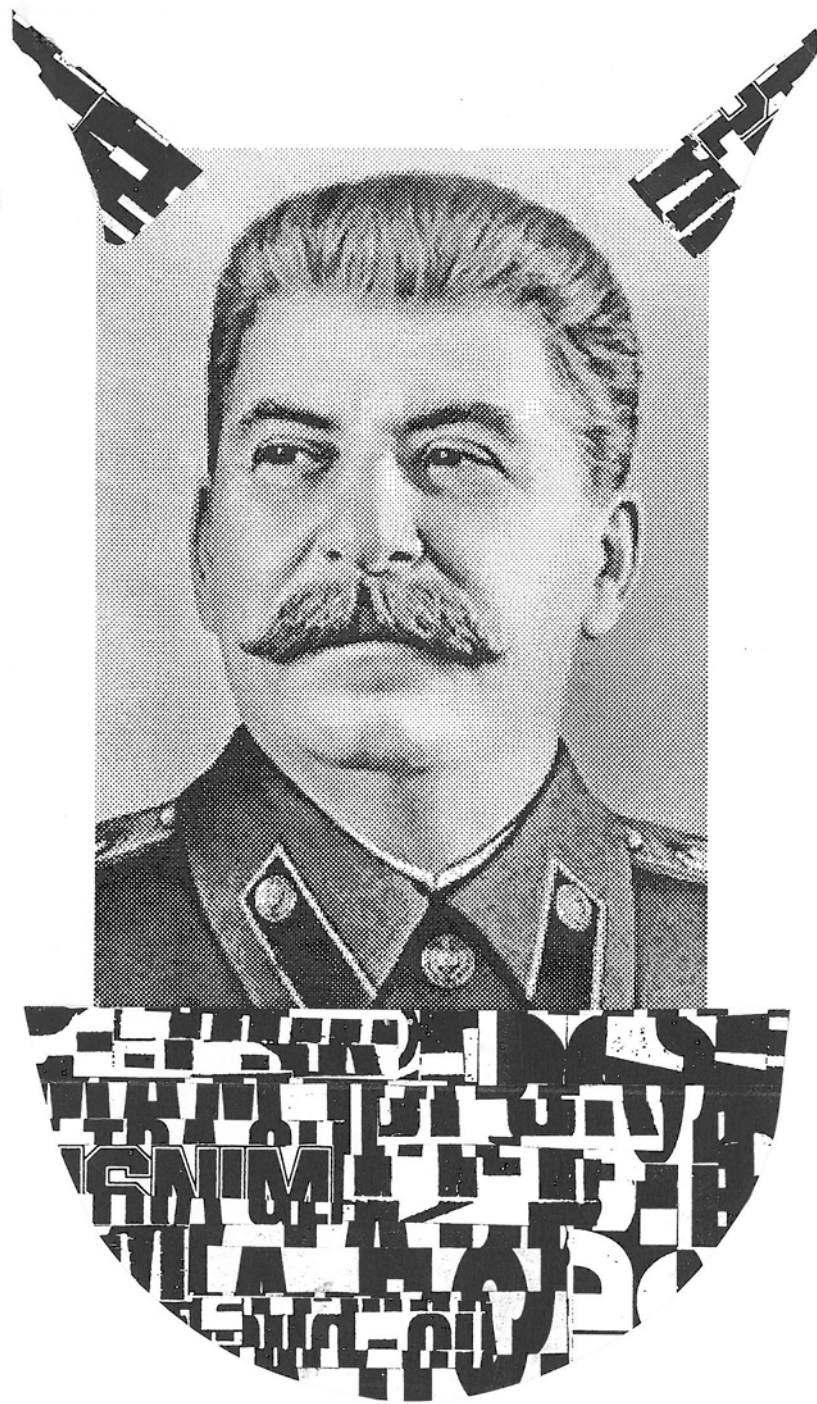
Прича се да је једном, кад га је нека жена извела из куће да посматра звезде, упао у јарак, и док је звао у помоћ жена је рекла: „Па ти Талесу, ниси у стању да видиш оно што ти је под ногама, како онда мислиш да сазнаш све о небу?”

ПЕКМЕЗ

(Из Стаљиновог писма мајци)

Здраво била драга Мајко,
добрио сам пекмез, ђумбир и слатки чухчели. Деца су се јако обрадовала
и много ти се захваљују. Ја сам добро. Тако немој да се за мене бринеш.
Ја могу да се носим са својом судбином. Не знам да ли су ти или нису
потребне паре. За сваки случај шаљем ти 500 рубаља. Такође ти шаљем
једну своју фотографију са децом...
Буди ми добро Мајко, и држи се. Љубим те.
Твој син Сосо

1937.

ЗАДАХ ИЗ УСТА

Ова неугодна појава најчешће се јавља приликом различитих обољења желуца, покварених зуба, обољења слузнице усне дупље и зубног mesa те кроничне упале крајникаа с гнојним чеповима.

У сваком случају неугодног задаха из уста, поготову ако то траје дуље, морате се обратити лијечнику ради острањивања узрока. Испирање усне шупљине дезодоранцијама може се сматрати само као помоћни козметички захват.

Узети 10 – 15 капи водице за уста на пола чаше воде и редовно испирати уста ујутру, навечер и послије сваког јела. Воду задржите у устима неколико минута, уз добро мућкање и гргољање.

НОВАЦ

У банци подижем велику суму новца. Стављам је у ташну и излазим. Улица је пуста. Сипи ситна, ледена кишица. Хладно ми је. Убрзано корачам. Тај ход се ускоро претвара у трк.

Осетим да ме неко прати. Осврћем се. Иза мене старији господин са цилиндром на глави и кишобраном. Одевен је као прошловековни енглески центлмени. Не хода већ некако клизи, лебди изнад тла. Прилази и збуњеном узима ми ташну с новцем и нестаје.

У ЗАГРЉАЈУ ХОБОТНИЦЕ

Док ти бдиш Кула Сен-Жак потонула је у Сену. Уноћило се. Крик Мелузине у уху. Јединствен си међу ајкулама са књигом „велике трудноће” у глави. Пси лижу грање глогово. Магнетна поља су нас растројила. Подземно сунце сија у твоме срцу. Црна ватра у крви. Нађа нам је побегла луда од љубави. Сад пева из своје Недођије. Наши кораци нису изгубљени као заборављени језик. Обасјава нас светлост земље. Ноћ пролази. Видим те како, „у загрљају хоботнице”, будан сањаш тражећи „злато времена”.*

*Кажу да на гробу Андре Бретона стоји кугла у облику кристала испод које пише „Тражим злато времена”.Синтагма „злато времена” типичан надреалистички кичерај.

КУЋА

Са једним својим рођаком шетам варошицом Ћ. у којој смо некад давно, још као деца, живели. Рођак ми даје кључ од куће где ћу да преноћим и упозорава ме да добро закључам капију јер у варошици у последње време није безбедно...

Откључавам капију, улазим у двориште и одмах приметим да је дворишна ограда у једном делу срушена тако да свако може да уђе.

Улазим у кућу. У једној од соби на поду лежи и спава мени непознат човек. У другој соби припремим лежај да и сам легнем. Одједном чујем буку која допире споља из дворишта. Изађем. Крај капије група људи, међу њима и старији брат мога рођака који је одавно умро. Обрадујем се што га видим и гласно га позовем. Он се окреће, подиже главу и упитно ме гледа.

ЛЕЖ И ФРАГМЕНТ

Песник Новалис следио је Шлегелову изреку да је „филозофија права домовина ироније“. Он не верује да је језик прикладан да да глас вечности која је у нама. Сматрао је да је фраагмент најпогоднији начин да се изразе мисли. Крајем деведесетих година осамнаестог века заједно са Шлегелом уређује часопис *Athenaeum* где објављују збирке фрагмената. Чувено је њихово поређење фрагмента и јежа. „Фрагмент, као минијатурно књижевно дело, треба да је у потпуности издвојен од света који га окружује и сам буде целовит као јеж“.

СОДОМИЈА

Ужасна смрт догодила се недавно у Словенији. Три булмастифа су, у гаражи, на смрт су изуједали свог власника, познатог доктора Сашу Б. Доктор је након гласног запомагања затечен потпуно наг у гаражи поред својих керова, али прекасно да би био спашен, Фотографија докторовог изуједаног тела доспела је у јавност на којој је могао да се види и вештачки мушки уд с ремењем за качење око кукова. Неколико дана после тога објављен је извештај с обдукције мртвих паса. У њему је стајало да су пси били сексуално злостављани, содомизовани. Имали су унутрашње повреде меких ткива. После свега следила је још једна шокантна вест – доктор Саша био је жена - рођен као Маја Б.

ЧАША

Стојим на пропланку окруженом шумом. Дан је светао али нигде не видим сунце. Из шуме излази, иде ми у сусрет, негдашњи пријатељ сада љути непријатељ. У руци држи чашу препуну тамноцрвене течности која ми личи на крв. Пружа ми чашу. Гадљиво га одбијам и ударам по руци. Чаша пада. Из течности, разливане на земљи, израстају невероватни облици некаквих застрашујућих бића.

КНЕЗ

Маса људи на Тргу Републике. Славље. Смењују се говорници на импровизованој трибини. Трешти музика.

Стојим на степеништу испред улаза у Народно позориште. Одједном приметим да се нешто дешава са спомеником Кнезу Михајлу. Кнез и коњ су оживели. Коњ једним скоком са постоља силази на трг. Музика и бука нагло престају. Завлада мртва тишина. Људи стоје као окамењени. Кнез на коњу са уздигнутом руком полако пролази кроз масу.

ПАПУЧЕ

(Из писма Црњанског Марку Ристићу)

Драги Марко,

и ако то ја нисам желео, чини ми се да ћу бити приморан да, пред јавношћу, рашчистим са Вама своје књижевне рачуне.

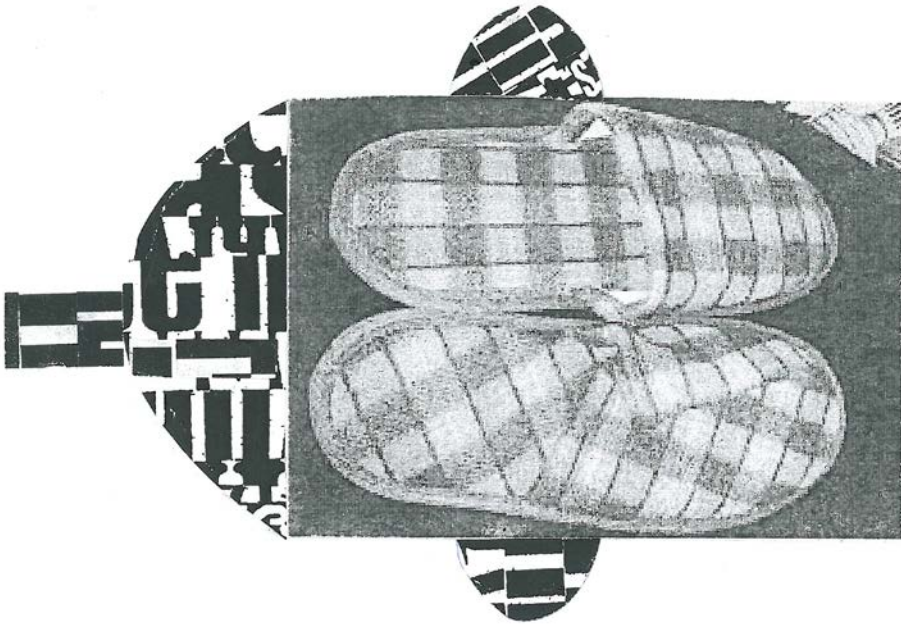
Пошто Ви припадате групи која не дели литературу од приватног, а и ја не волим, ако до сукоба дође, да се обазирем, то Вас молим да овим писмом прекинемо наше буржоаско пријатељство, разуме се све до његових и најбаналнијих знакова.

Зато Вас молим да ме извините код својих родитеља, што нећу моћи да дођем но и да им се довољно захвалим на љубазности, а да ... у радњи Геце Кона, депонујете моје папуче.

19. I 1932.

Црњански

ЦАР

У Византији се догађало да цар буде непредвиђено и нагло лишен престола, уз одмазду исто тако страшну као да је покушао да престо бесправно приграби. Свргнутог Андроника I Комнина, 1185. године су данима држали везаног за стуб срама и страховито тукли. Зубе су му избиле чекићима, а једну руку одсекли. Затим су га везали на леђа камиле и приказивали по цариградским улицама. Пошто су му лице полили врелом водом и ископали му једно око обешен је на хиподрому ради даљих мучења. Најзад је дочекао спас од мача, којим су му проболи утробу.

АКРОБАТА

У циркусу сам. Спектакуларне вратоломије изводи мршав акробата у коме препознајем свог нишког гимназијског друга Ацу Даску који је први од нас напустио овај свет. Није га било на прослави тридесетогодишњице матуре 1988. године.

Аца виртоузно изводи разне тачке: ходање по жици, вежбе с обручем, пењање уз конопац, ходање на штулама, акробације на трапезу.

Седим у првом реду, устајем, аплаудирам и дизањем леве руке поздрављам Ацу. Он ми на сличан начин отпоздравља док му из отворене шаке излеће бели голуб.

ПОД ГРОМОБРАНОМ СВЕМИРА

Ископао си стварност из сна. Песме су проклијале из ствари. Док ројиш развредрења и речи *вајане за вечни храм*, стигао је најављени гласник. Час промене је ту. Иза нас је европска ноћ, пред нама пожар васељене. Позобали смо коб по коб. Наше мисли нису изгубиле равнотежу и поред чарања злих волшебника. Под громобраном свемира оженили смо Врапца Подунавца и покупили Алајбегову сламу.

ПРЕДСТАВА

Пред Народним позориштем у Нишу сам. Пењем се широким степеницама. Улазим кроз нека велика стаклена врата. Позоришна дворана је препуна. Седам на једно помоћно место у задњим редовима. Представа је у току. На сцени је чувена нишка трагеткиња из педесетих година Каја Г. На моје велико запрепашћење с њом је мој ујак Г. Ј. у оно време железнички чиновник у Нишу.

Каја се наслонила на ујака и нешто му шапуће на ухо. Он се блажено смешка. Забринут за ујакову беспрекорну репутацију породичног човека, а знајући Кају као скандалменку и растурачицу бракова, устајем са седишта и гласно вичем: „Ујаче, пази се!”

Завеса у том тренутку с треском пада. Публика устаје и аплаудира.

РИБЕ

Ако не желите расправе с укућанима, не занемарујте породичне обавезе и дужности. Немојте претеривати с рекреативним спортом, склони сте повредама ногу. Смањите лекове.

СТВОРИТЕЉ

Једном приликом, неколико година пре своје смрти, Сартр, који је био атеиста, творац атеистичког егзистенцијализма, изјавио је : „Ја немам осећање да сам производ случаја, зрно песка у Свемиру, већ неко ко је очекиван, припреман, наговештен. Кратко речено, биће које је само Створитељ могао да стави ту где сам”.

КОИТУС КАО КАЗНА

Кафка је редовно посећивао прашке борделе где је „уживао” у низу веза са шанкерицама, конобарицама и продавачицама. Њему је секс, иначе, био одбојан и патио је од израженог комплекса жене девице или жене курве. Сваку жену коју је срео посматрао је као девицу, и није желео да има ништа с њом чим би задовољио своју сексуалну потребу. Помисао на „нормалан” живот у браку гадио му се. „Коитус је казна за срећно заједништво”, забележио је у свом дневнику.

ИДИ КУЋИ И СЛИКАЈ

Чувена америчка списатељица Гертруда Стеин, једна од зачетница авангарде, била је утицајна покровитељица Езре Паунда, Хемингвеја, Пабла Пикаса и других које је примала, саветовала, појила и хранила у свом књижевно-уметничком салону у Паризу.

Једном приликом Пикасо, који је покушао да буде и поета, донео јој је рукопис својих песама на увид и оцену. Погледавши песме Гертруда Стеин је омаленом Пикасу ставила руке на рамена уз речи: „Драги Пабло иди кући и сликај”.

ЦИПЕЛЕ

Књижевно вече. Наступају три песника академика. Сала препуна. Седим у другом реду. У првом реду, испред мене, песник, мој генерацијски исписник, управник једне националне издавачке задруге, већ неколико година упокојен. Поред мене, с десне стране је млађи песник, боем с надимком које смо сви знали, име никако, такође упокојен.

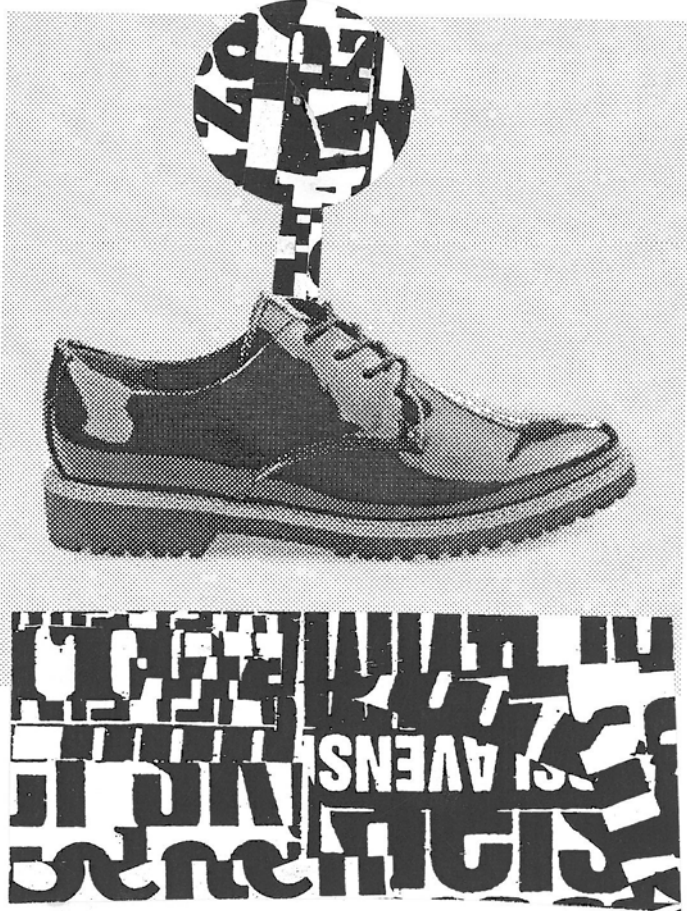
Прво чита славни песник академик, познат и по беседама на укупима књижевника и других јавних личности. Громко изговара своје стихове. Публика френетично аплаудира. Онда он, уместо да препусти микрофон другом академику, прозива песника мог вршњака. Овај се мало небдива, нећка, а онда рецитије једну своју љубавну песму доста популарну шездесетих година. У наслову песме је старо и лепо женско име које се често понавља у звучним римама.

Када се рецитовање завршило, песник боем устаје и упућује рецитатору неколико дрских, готово увредљивих питања. Овај му тихим гласом, смирено одговара.

Дижем се са седишта и тек тада примећујем да сам бос. Када смо улазили на књижевно вече, на улазу, скидали смо ципеле.

Идем ка вратима. Напољу пљушти киша. Вече је завршено. Публика напушта дворану. На гомили испред врата нема мојих ципела.

Прилази ми песник боем. Жалим му се да ми је неко узео ципеле. Он ћути и подругљиво ме гледа.

ПТИЦОЛИКА СТВОРЕЊА

Сам сам на улици са ташном пуном својих колажа, визуелних песама и цртежа. Рани јутарњи сати. Ноћ полако нестаје...

Одједном нађем се пред вратима стана свог генерацијског исписника, песника Г. Ђ-а. Звоним. После неког времена врата се отварају. Г. Ђ. бунован, у пиџами, мрко ме гледа. Уводи ме, без речи, у велику собу пуну књига и слика и одлази. Тек сада примећујем да уместо леве руке из његовог рамена виси птичије крило.

У соби, на повећем картону, срећујем и лепим своје колаже. Они, као живи, стално измичу мојим напорима да их доведем у ред.

Породица мог пријатеља се пробудила. Улазе у собу. Деца радознано загледају моје радове. Жена Г. Ђ-а, машући благо крилима које има уместо руку прилази ми и каже да је код њих заказано рођенданско славље. Гости већ пристижу. То су живахна птицолика створења. Брзо се крећу. Говоре пискутавим језиком. Грле се са домаћинима. На мене не обраћају пажњу. Схвативши да сам овде сувишан, скупљам своје радове, стављам их у ташну и излазим на пуну улицу.

„ВИТАСОК СУНЦА”

Седим на обали реке. Изуо сам ципеле и брчкама ноге у млакој води. Не знам реку. Не знам где се налазим. Одједном, створивши се ниоткуда, седа краје мене Зоран Б. мој колега с Правног факултета коме сам био кум. Учествовали смо активно у литерарној дружини на факултету. И Зоран је писао поезију. Још увек памтим синтагму „витасок сунца” из једне његове песме.

Као деветнаестогодишњаци, на Зоранов предлог, отишли смо код Оскара Давича и однели му песме. Тај сусрет са великим писцем није ми остао у пријатном сећању. Додуше, Оскар није тражио од нас да му цепамо дрва и уносимо угаљ у подрум као што се прича да је то чинио са неким писцима, али његово понашање није ми се допало па сам рекао Зорану „Код овога никад више”. То што сам тада изговорио у љутини није се испунило. Петнаест година касније Давичо ми је био венчани кум.

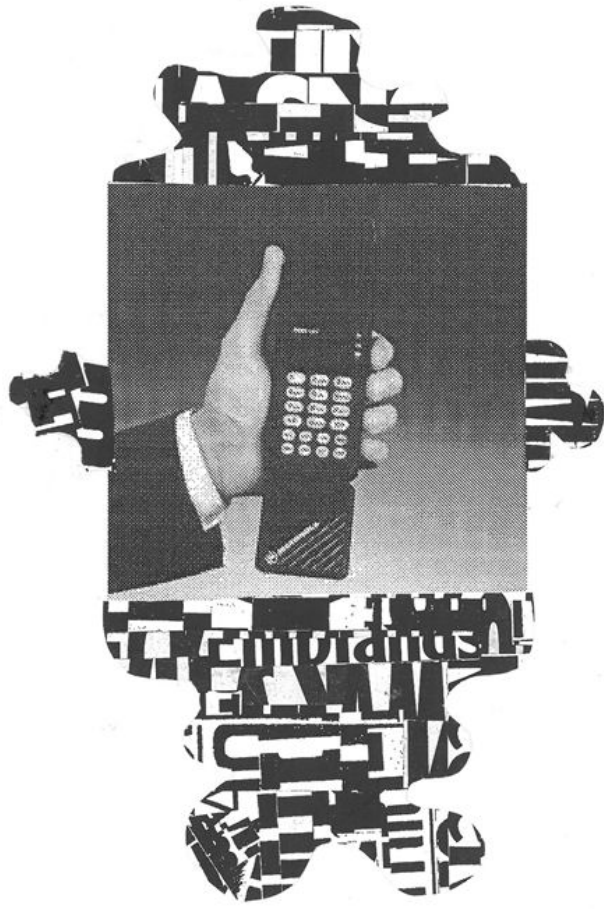
Седимо тако загледани у благе таласе незнане реке и ћутимо. Полако пада вече. Сунце се гаси. Зоран нестаје изненада као што се и појавио.

ТЕЛЕФОН

Лутам у огромној згради са много спратова, просторија, шалтера. У сну знам да је то клинички центар где сам дошао на преглед али преглед избегавам. У том лутању сретнем једног младог човека који ме веома подсећа на мог друга С. из нишке гимназије коме сам често читао песме....

Стојимо пред једним од споредних излаза из зграде. Не може се изаћи. Напољу пљушти киша. Уморан сам, дуго сам одсутан, и хтео бих да се јавим кући да не брину. Немам мобилни телефон. Нема га ни млади човек поред мене. Онда он предлаже да изађе и потражи телефон. Одвраћам га, задржавам али он истрчава у пљусак. После неког времена враћа се. Огрнут је некаквим мантилом од пластике који је сав исписан стиховима. На мантилу ни капи кише. Пружа ми мобилни. Узимам га. Покушавам да телефонирам. Узалуд. Не могу никако да се сетим броја свог кућног телефона.

НАГРАДА

Књижевно вече у моју част. Добио сам награду за поезију. Свечано проглашење добитника. Читају се песме из збирке *Свиња је одличан пливач*. Водитељ вечери најављује доделу награде некако тајанствено, немушто. Према његовим речима награда је необична, право изненађење. У том тренутку иза његових леђа појављују се две девојке, доносе и церемонијално ми предају у руке великог, и од страха свог накомтрешеног мачка.

Овај сан везује се за Ћићевац с` почетка педесетих година. Становали смо у запуштеној сеоској кући препуној мишева. Мајка је однекуд донела великог, жутог мачка. Сви смо га заволели. Био је сјајан ловац и ослобађао нас мишије напасти. Посебну наклоност мачак је испољавао према мени. Када сам долазио из школе он би, предосетивши мој долазак истрчао на улицу, више десетине метара испред куће, и умиљавајући се дочекивао ме.

Ја, морам да признам, понекад нисам баш био нежан према нашем љубимцу. Хватао би га за уши, прислањао на кућна врата, и док се он беспомоћно батргао и мјаукао, рецитовало бих му песме.

ЗАЈЕДНИЧКИ СТАН

Сањам да сам после много перипетија и мука добио кров над главом. Делим га са Мијом Павловићем...

У купатилу сам новог стана. Унутра ужас. Поцрнели, влажни зидови. Вода капље са плафона. Стара, гвоздена када одваљена од зида. Напукла клозетска шоља. Крај ње гомила измета. Преко разбијених плочица пода трче бубашвабе велике као пацови. Зарђале канализационе цеви, неправилно уграђене, од којих не можеш да се усправиш и слободно крећеш. Горе на плафону три огромна шишмиша стрелјају ме својим вампирским очима.

На вратима купатила појављује се Мија.

- Како је? – пита – Како се сналазиш?

- Никако – одговарам – видиш и сам, требаће нам много времена и рада да ову рупу средимо.

ИСПОД МОСТА МИРАБО

Зар постоји нешто што не смеш да кажеш? Видљив ти је језик.
Расцветани калиграми. Пада киша од речи из ране на слепоочници.
Путеви што вежу народе разровани су. *Споне крикова*. Олујни облаци
над Европом. Ватрене машине у ваздуху. *Обешена столећа*. Ко је ту за
ред, ко за пустиловину?

У грчевитом жару, испод моста Мирабо, хваташ успаване
демоне. У поноћ залају звона расрђена. Звездани галоп не престаје у
глави. Нестала је лепа риђокоса. Љубавна тескоба стегла ти је грло.
Под јапанском мушмулом твоје распето биће васкрсава.

БЕЛИ

Зграда на неком планинском венцу, високо међу облацима. То је, у ствари, граница а зграда је царинарница.

Налазим се у соби са полицама препуним књига. Кроз широм отворена врата собе посматрам гомилу људи који стоје пред великом рампом чекајући да буду пуштени на другу страну. У тој гомили препознам свог друга из гимназије „Стеван Сремац” у Нишу. Био је мршав, плав, скоро албино. Звали смо га Бели. Прилазим му. Препознаје ме и излази из гомиле. Улазимо у собу. Са полица скидам једну од својих књига. Желим да му је поклоним с’ поветом. Држим отворену књигу у левој руци. У десној ми је оловка. Погнуте главе покушавам да се сетим имена и презимена свог друга али ми то никако, и поред огромног напора, не полази за руком.

Будим се.

КАНИБАЛ

Армин М., компјутерски техничар, дао је оглас преко Интернета да тражи младог, добро грађеног мушкарца плаве косе који пристаје да буде заклан и поједен.

На оглас се, марта 2001. године, јавио Бернارد Ј. Ова два мушкарца састали су се у Ротенбургу у канибаловој кући. После хомосексуалног односа у коме су обојица уживали, Бернارد је пристао да одсеку његов пенис и да га заједнички поједу. Након тога Армин је жртву заклао, исекао на комаде и делове данима пекао и јео.

Задовољан оним што је урадио овај немачки канибал изјавио је да га доживотна робија не плаши.

– Напротив – каже он – имаћу пуно времена да пишем мемоаре.

ДЕСЕТ ДЈЕВА

„Тогда, упораби се царство небесноје десет дјева, еже пријемше свјетильники своје, изиду противу жениху.

Пет же бјеше от њих буји и пет мудрих.

Бује бо пријемше свјетљники своје – не узеше с собоју олије.

А мудрије пријеше олије и судијех с свјетљники својими.”

КРАВЉА БАЛЕГА

Хераклит Мрачни омрзнуо је људе и човечанство и отишао у планину хранећи се травама и растињем. Његово изгладњивање донело му је водену болест па је морао да се врати у град да се лечи.

Лечио се тако што је тражио да га намажу крављом балегом, верујући да ће она из њега извући лоше телесне сокове и ослободити га водене болести. Балег се на јонском сунцу сасушила и стврдла тако да пријатељи нису могли да је скину са његовог тела.

Велики Хераклит умро је угушен крављим изметом.

СНОШАЈ

Пожељно је да се сполном односу приступи након психичке и физичке припреме. Добро је да оба партнера буду одморена, слободна од потиштености и бриге, потпуно концентрисана на своју интимност, слободна од било каквог страха, пуна повјерења једног у другог и обузета снажном жељом за узајамним задовољењем.

У току сношаја треба да оба партнера буду подједнако активна у ритмичким покретима тијела. Жена стезањем мишића око роднице повећава своје узбуђење и уједно надражује мушкарчево споловило. Мушкарац притиском на горњи дио њезиног вањског споловила и у дно њезине роднице приводи себе к оргазму, али и код жене убрзава сполно задовољење. Ако су партнери приступили сполном акту подједнако узбуђени, постићи ће врхунац сладострашћа у истом тренутку, што ће им пружити доживљај највишег домета њихове љубави.

ТО ЈЕ ДАДА

Ке ке ке ке хе парера. Сезона је грозница. Ветар је продувао магију поезије. Ја сам изгубио живце крај затрованог језера. Тражим нову трезвеност. Страшни суд је пред нама. Хладно гробиште вечности. Тоуроуки тоуроуки панеке панеке. Ту сам где сам. Хелиодроми бесмртне гаранције не постоје. Слепци заузимају позорнице. Нећу више да будем мртав песник. Ке ке ке ке хе парера. Ово је антифилозофија на вешање осуђених акробата. Помаже ми хаостократија хоботница побеснеолог језика. Урлају разоружани богови. На трагу су им хијене и тигрови. То је ДАДА.

ЛОПОВИ

Сањам кућу у Ћићевцу где смо некад, у време другог светског рата, као избеглице, тешко живели уз помоћ рођака.

Летњи је дан. Упекло сунце. Врзмам се недалеко од куће код старог коша који нам је, када смо играли жмурке, служио као идеално место за скривање. Ту смо једном приликом крај ограде ископали плитко закопану, полутрулу торбу са хрпом пушчаних метака. Торбу нам је узео ујак С. и уз грдњу и претње батинама бацио је у оближњи нужник.

Играјући се крпењчом одједном чујем паничне крике:
„Разбојници! Лопови!”

Потрчим ка кући. На докату млада, веома лепа жена, коју први пут видим, у белој рздрљеној спаваћици, бледа и уплакана држи своју леву руку из чије мишице обилато тече крв. Јеца и каже „ранили је лопови” који су упали и однели све из куће.

АВАРСКО ГРОБЉЕ

Једној лисици мађарски археолози могу захвалити за откриће аварског гробља из седмог столећа. Лукава и облапорна зверка, прокопала је, јазбину испод куће мајстора Реинека, код места Кехида, да би била ближе спремишту са храном. При том је случајно открила непознату гробницу у којој су археолози, на позив власника куће, нашли остатке древног оружја и оруђа номадског народа Авара. Пре тога су морали да отерају лисицу- проналазача, која је срећно побегла.

1985.

„PAROLE IN LIBERTA”

Ушли смо у битку, у пећ ужарену, моји пријатељи и ја.
Митологија и мистични култови су иза нас. Стазе којим ходамо су од метала. Жестина будућности је у нама, „Zang – Tumb – Tumb”.

– Дођите пријатељи – крикнух – покидајте резе и катанце! Ово је лепота брзине. Под будним очима аероплана сањајте. „A sinistra: rose, rose”. Дошла су олујна времена. Нестаће миленијумска тама. Истина је само у борби. Сва су велика дела агресивна. Мазимо своје љубавнице машине рукама нахраћеним ватром. Осетимо сву дрскост „Parole in liberta”.

.

БОСАНСКА

Ноћ је. Сипи ситан, лепљив снег. У Босанској сам, улици где сам некад становао и четрнаест година покушавао да из ње побегнем заменом стана. У њој ми је дете стекло прве озбиљне алергије на прашину, а касније и астму.

Корачам полако загледајући зграде. Оживљавам успомене. Одједном, негде код школе „Исидора Секулић”, низ улицу почиње да се ваља бујица воде, блата и камења. Немам где да бежим. С десне стране је брдо према Ломиној, с леве ограда и затворена врата школе. Зграда у којој станујем далеко је.

Бујица уз претећу тутњаву постаје све опаснија. До колена сам већ у леденој води и блату. Успаничен будим се.

БЕСМРТАН

Једне касне вечери Ги де Мопасан се враћа кући и прави веома ризичан експеримент у жељи да докаже да је бесмртан...

У току ноћи његов слуга буди се уплашен експлозијом од које се затресла читава кућа и отрчи у кухињу. У соби Мопасан стоји крај кревета и узвикује:

– Ја сам нерањив, ја сам бесмртан! Управо сам пуцао себи у главу и ништа се није догодило. Зар ми не верујеш? Погледај!

Мопасан поново прислања цев на слепоочницу и повлачи обарач. Експлозија која се потом чује могла би да сруши зидове, али „бесмртни” Мопасан и даље стоји усправљен и насмешен крај свог кревета.

ДИВНЕ РУКЕ

Карл Јасперс сведочи да се није могао начудити Хајдегеровом антисемитизму и његовим одушевљењем Хитлером. Када су о томе разговарали отпочињало је , по Јасперсу, Хајдегерово „приватно лудило”.

– Али, драги Карл – говорио је он – заиста постоји међународна завера Јевреја против Немаца.

А када би му Јасперс пребацио како може бити одушевљен тим подлацем, лошим глумцем, аустријским капларом који нема ни једну сувислу мисао у глави, Хајдегер би му одговорио:

– Ма, јесте, прост је и неотесан. Ах, јеси ли видео како он има дивне руке!

КАКО ДОБИТИ МУШКО ДЕТЕ

(Средњевековна варијанта)

„Ако муж и његова наравно законита жена желе да добију мушко дијете, ево како морају поступити: муж треба да улови дивљу зечицу, да јој изреже сполни орган, осуши га и самелје у прах, који онда попије с вином; жена мора исто урадити са сполним органом зеца. Послије тога могу лећи сигурни да ће добити мушко дијете.”

(Тротулус, професор медицине на Универзитету у Салерну, око 1059 године).

ПОЈЕЛА МАЦА

На аеродрому дочек М. А. светске уметнице Боди арта. Велика маса света чека да поздрави нашу уметницу. М. А. излази из авиона потпуно нага. И поред својих седамдесет година, онако висока и витка, још увек пожељно изгледа. Публика френетично аплаудира.

Стојим крај степеништа за излаз. М. А. ме примећује и прилази. Загледа се у мене и каже: „Где ти је коса”?

Имао сам некад веома бујну косу са природним белим праменом, по средини изнад чела, који је привлачио пажњу. У шали сам тада често говорио како ме је Велики Архитекта Свемира тим праменом означио и издвојио од осталих са само њему знаним намерама.

„Појела маца”, одговарам уметници уз заводљив осмех.

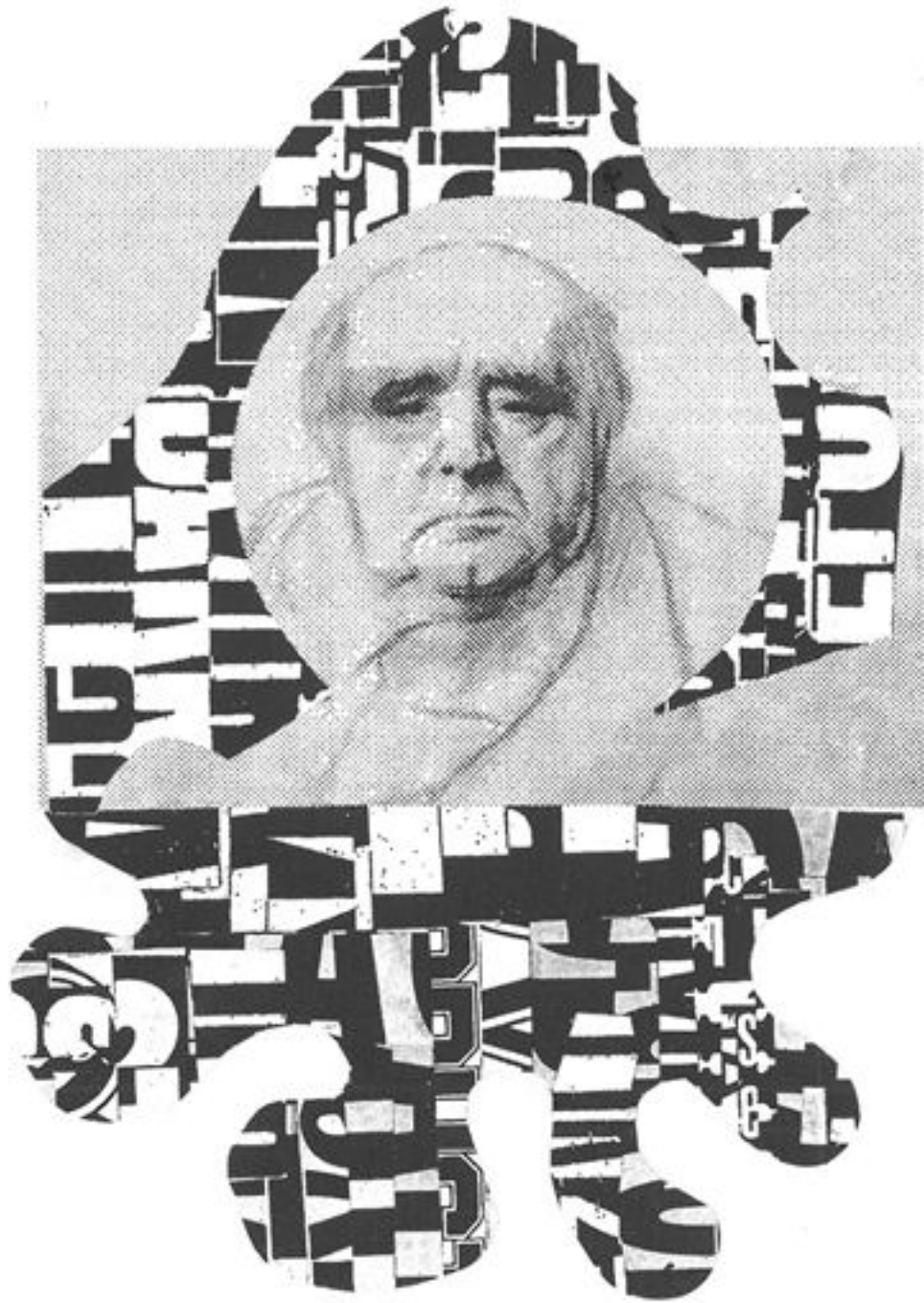
ТИ КОЈИ СИ ПАТИО ОД НЕСАНИЦЕ

„Cvrkuću lastavice, sele u Karnak, u Dolinu Kraljeva” док ти препливаваш Саву у хунгарском мундиру омађијан топовима кумановским. Ти који си патио од „nesanice i grafomanije – za svoju muku a za dobrobit hrvatske književnosti”.

Запевао је „crni ćuk”. Где је нестала „naša kuća”? *Mi javčemo javčić, kak ćuk huhučujuć. V znuternji človeka je zegnjl Božji Križ.* Господа Глембајеви ћакулају уз гирице и хлебинску ракију. Поново се вратио Filip Latinovicz с крвавом чакијом у рукама.

„I to je sve. ”

ПЕЋ

Сами смо у стану. Нешто се чудно дешава. У кухињи електрична пећ постаје бучна: подрхтава, тресе се, посуђе на њој се помера, звецка, а она под навалом струје почиње сабласно да светлуца. Пећ је стара. Неколико пута смо је поправљали. Новца да се купи нова није било.

У великом смо страху да не дође до експлозије и пожара. Нико не сме да приђе пећи.

Одједном, као да је из земље изникла, појављује се нека крупна жена расчупане косе и унезвереног погледа. Без речи прилази пећи, која је већ у усијаном стању, хвата обема рукама електрични кабл за главу и једним трзајем извлачи га из утичнице.

СУЈЕДАЦ

Суједац је лојни чеп у проширеном изводном каналу жлијезде лојнице. Отвор канала изгледа као црна тачкица на површини коже. Састоји се од стврднутог кожног лоја, рожнатих маса, кожног пигмента и нечистоће. Суједи могу бити веома бројни и велики. Најчешће се јављају на кожи лица и леђа.

Лојни чеп је повољно тло за развој различитих клица, које с површине коже продиру у дубину и изазивају гнојне упале. Истискује се посебном справом или чистим прстима, односно ноктима.

БОЉКА ИЗНУТРА ИЗЈЕДА

Амбисе си прекорачио. Тамо где је време задремало трновити су путеви кроз мрклину. Пакао је у нама. Песма се за паукову мрежу држи. Пламиња воштаница у оку и све дубље те корени. Зазиваш говор бића а нема разрешења. Бројаница ти календар. Бездетан љубећи шта то убијаш а шта будиш? Бољка изнутра изједа. У горким часовима бдења речи као капи крви на твом длану. Вечерњи немир у души. Из твога рушног срца сада запева фрула. Догорчало у телу. Све си самљи, док низ стрму путању ходаш, жудећи за даровима своје рођаке Марије.

ФАКУЛТЕТ

Булеваром револуције шетам са Т. В. колегом с Правног факултета. Т. В. који је, у нашој генерацији, био један од најбољих студената сада је познати правник, професор универзитета и академик. Причамо о давно прошлим студентским данима. Оживљавамо младалачке успомене. Он ме грди што нисам наставио започете магистарске студије међународног јавног права на трећем степену факултета. Одговарам да ме право никада није интересовало толико колико књижевност којој сам већ тада намеравао да посветим читав живот. Додајем онда како је и он некад писао песме и био један од водећих у нашој литерарној дружини. Он снужено клима главом.

Улазимо у Ташмајдански парк. То сада није парк већ шума са уским стазама које је прекрила висока трава пуна неких ситних животиња што бесомучно трчкарају кроз траву и жбуње. Свуда око нас муслимански табути и нишани. Однекуд се чује и уњкави глас мујезина.

Убрзавамо кораке. На излазу из парка, преко пута, где је био наш факултет, велика црна рупа у коју обојица, запањени, без речи, гледамо.

ПТИЧИЈЕ ГНЕЗДО

Не могу да уђем у свој стан. Стан је на некаквој грађевинској скели, високо горе, склепан од дасака, личи на птичије гнездо.

Верем се уз стуб скеле али кад дођем до улаза у стан, сав у зноју, измучен напорним пењањем, изненада склизнем и нађем се поново испод скеле на земљи.

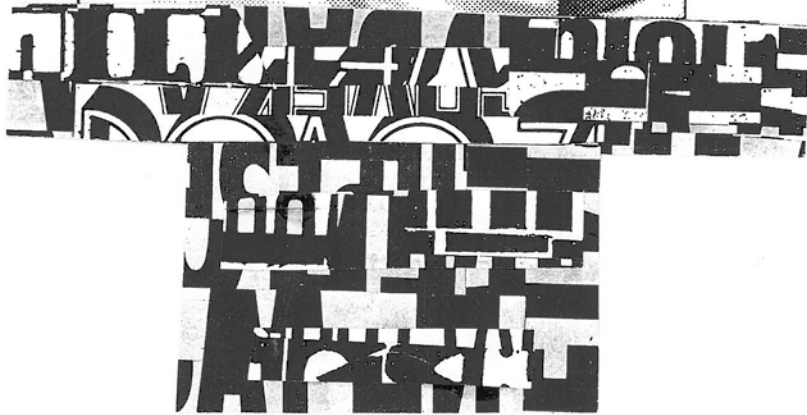
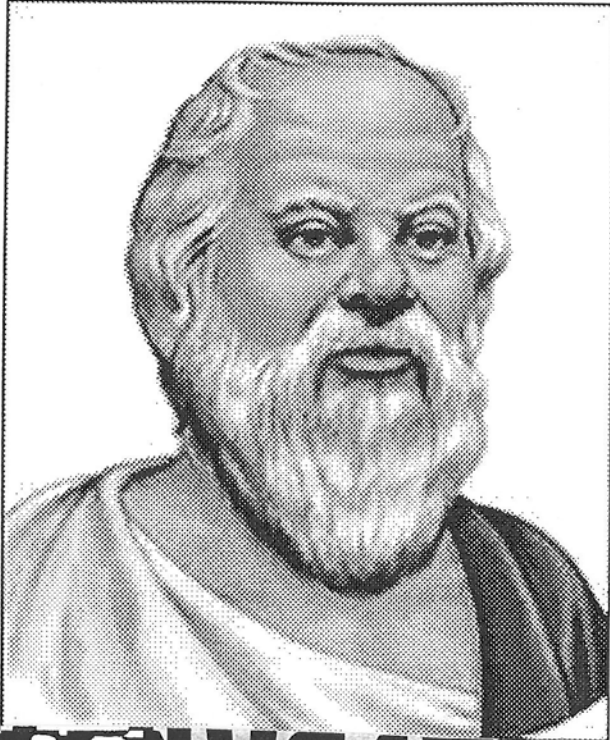
СОКРАТ

Као стар човек Сократ је научио да свира лиру, говорећи да није бесмислене у позним годинама научити нешто што човек не зна. Редовно је играо, како је говорио Ксенофан, у *Симпозијуму*, сматрајући да таква вежба одржава тело у добром стању.

Тврдио је такође да му *daimonion* (његов унутарњи глас) предсказује будућност.

Његово је било: "Ја знам да ништа не знам".

ЦРВЕНИ АУТОБУС

Са младом песникињом М. на књижевној вечери сам поводом престижне награде коју је она добила. Пуно света. М. чита песме из награђене збирке и изводи прави поетски перформанс који публика, састављена, углавном, од млађих људи издашно аплаузима награђује.

На крају вечери излазимо у прохладну пролећну ноћ да ухватимо аутобус. М. лако обучена, притиска на груди добијену диплому у нади да ће је загрејати.

Велики црвени аутобус, пун путника, изненада се појављује из неке кривине. М. брзо потрчи, као да полети, и ускаче у њега. Преда мном се врата аутобуса затварају.

ПОКОЈНИ ПРИЈАТЕЉ

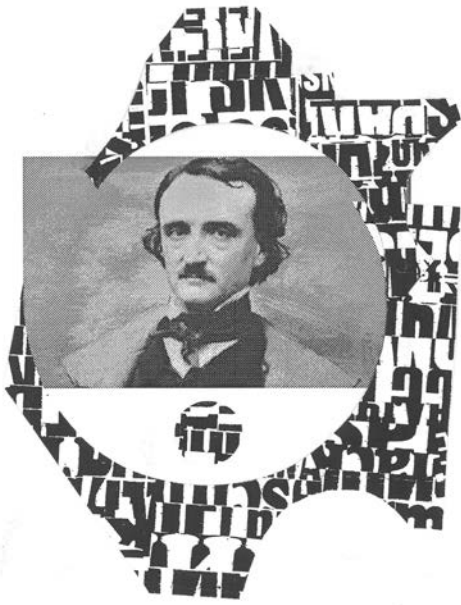
Стојим с једним својим пријатељем, пре неколико година умрлим, на бучној раскрсници у центру града. Сунчан је дан. Велика гужва. Пролазе аутомобили, трамваји, аутобуси, журно промичу пролазници. Покушавамо да разговарамо али нам несносна бука смета. Договоримо се да се чујемо телефоном...

У стану сам, прелиставам књиге међу којима је и постхумно објављени роман мог покојног пријатеља.

Звони телефон. Брзо дижем слушалицу. На моје – Хало! с друге стране подужи мук а онда једва чујно, неразговорно мрмљање.

„НИКАД ВИШЕ”

Тешке си снове сањао. Сребрну пастрмку на ђаволовом длану. Дошли су гладни облаци из земље Елдорадо. Тама је прокључала у нама. Шири се мирис смрти. Човек с црвеном маском на лицу испија чашу вина на Лигејином гробу. Жива је рана у теби. Омамна песма на језику. Речи засветлуцају. Чујеш ли црног злодуха како те из таме опомиње: „Никад више”!

ЛЕВИ АНЂЕО

Леонардо да Винчи имао је двадесет година, када му је учитељ сликања Верокио, као свом најбољем ученику, дао да наслика левог анђела на његовој слици *Крштење Исусово* која се сада налази у Палати Уфици у Фиренци.

Остала је легенда како су остали ученици коментарисали да је Леонардо боље насликао свог анђела него мајстор Верокио оног поред њега. Том приликом ученици нису приметили да их из прикрајка слуша њихов учитељ. Он је пришао слици, погледао је и задивљен оним што је Леонардо насликао, сломио своју кичицу. Од тог дана престао је да слика.

БЕЗДАН

Лутам неким врлетима крај обале мора. Полумрак је. Крај у коме сам познат ми је из ранијих снова. Пењем се на једну високу стену. Стена, начињена од крупних, зеленкастих кристала, благо светлуца у тами која полако осваја. Кристали се круне, под ногама, док се пењем. Са врха стене поглед понире у мрачни, застрашујући бездан.

ЛИСИЦЕ

Члан сам тајне организације која ради на припреми рушења владајућег режима. У кафани на Славији састајем се са човеком, како ми је речено, из врха организације, од кога треба да добијем упутства за даљи рад. То је пријатан, млад човек. Срдачно разговарамо о многим стварима. Осваја ме својом отвореношћу, интелегентним анализама и закључцима о стању у земљи. У једном тренутку у кафану улазе два човека. Прилазе нашем столу, ваде службене легитимације и кажу да сам ухапшен. Човек с којим сам до тада разговарао устаје, добацује ми подругљив поглед и излази из кафане. Полицајци ми стављају лисице на руке.

БАКТЕРИЈЕ

У далекој будућности постоји могућност да супербактерије постану колонисти свемира. Атмосфера Венере састоји се од врелих пара сумпорне киселине под великим притиском. Можда би нека супербактерија из врелих извора на дну наших океана могла да преживи у таквим условима. Ако би се то догодило започело би мењање атмосфере Венере као што су то архибактерије учиниле на Земљи пре више од три милијарде година и прилагодиле је живим бићима и човеку. Нешто слично могло би се догодити и на смрзнутој површини Марса. Испод стена на Антарктику, на веома ниској температури, живе бактерије и ферменти. Ако бисмо те бактерије послали на Марс могао би да се зачне живот и на тој планети.

ЖИВ САМ!

Стојим насред своје собе окружен великим полицама пуним књига и чопором дивљих паса. Пси крвожедно зуре у мене спремни на скок. Из књига избија треперава љубичаста светлост.

Стојим непомичан. Заустављам сваки покрет тела, заустављам дах. Из суседне собе чујем звонки глас своје жене: – Јеси ли жив!?

Ћутим. Мишићи лица и усана се затежу и грче. Онда из свег гласа крикнем: – Жив сам! – и будим се.

ОПРАВДАЈ ЈАРЧЕВУ ПОЖУДУ
(По Блејку)

Вози кола и плуг преко мртвачких костију. Здроби их у прах.
Нахрани гладну земљу. Нико не сме ући у цркву од злата. Тамо је врт
љубави. Скривено лице девице уплакано.

Зна ли орао шта се збива у јами. Ти си паклени анђео. Отровница
сломљених зуба.

Пресечена глиста опростиће плугу. Ноћас сам пио с мртвим
пророцима. Песма је дрхтав крик јаловог псалмопевца. Запали јавну
кућу саздану од зле вере. Оправдај јарчеву пожуду – дар је Божји.

ВИОЛИНИСТА

Концерт на Коларцу. Свира чувени енглески виолиниста Н. К. Гужва. Дворана препуна.

Седим на балкону. Публика нестрпљива. Н. К. излази и театрално је поздравља. Онда узима виолину и почне да свира. Прати га оркестар. У једном тренутку он баца виолину на под, шири руке, скаче, лети у врх дворане и качи се на један велики лустер. Публика га запањено гледа. Н. К. млатара ногама и кревељи се. Оркестар почиње да свира у ритму његових ногу. То је жива допадљива музика. Публика још увек у неверици забринуто гледа у виолинисту који виси о лустеру и диригује ногама а онда уз узвике одобравања аплаудира.

ТРАМВАЈ

Улазим у трамвај. Осветљен је разнобојним лампицама и декорисан као за неко славље. Сем возача и мене у трамвају нема никог. И улица је некако сабласно пуста.

Седам на једно од предњих седишта. Возач, одевен у неку чудну парадну униформу, који је до тада замишљено куцкао у мобилни, окреће се и пита: „Куда ћете“?

Изненађен и зачуђен тим питањем махинално одговарам: „На Баново брдо“.

Возач покреће трамвај. Машина жестоко запишти. Читава композиција се затресе, полако почиње да се одваја од шина и земље, па се онда уз бучну звоњаву диже у ваздух и полети.

ЉУБАВНИЦИ

Вилијем Бароуз и Ален Гинзберг били су једно време љубавници. Дванаест година старији Бароуз страшно се заљубио у млађаног Гинзберга у жељи, како је говорио, да „постигне врхунску телепатску везу душа”. Гинзбергу је ово врхунско повезивање душа убрзо досадило па је ударио ногу свом љубавнику уз речи: „Не желим више твој ружни, матори курац”.

ЗЛАТНА ОБАЛА

Налазим се на мањем броду. Пловим широком, мирном реком.
Сунчан је дан. На прозрачном небу, без облака, прати нас група великих белих лабудова.

На броду је гомила књига. Претурам по њима. Издвајам своје, у младости, омиљене писце.

Брод пристаје у једној мањој речној ували. Обала увале прекривена је шљунком и камењем које се на јарком сунцу пресијава као злато.

Узимам књиге и, гласно узвикујући имена аутора и наслове, бацам их на ту сунцем позлаћену обалу.

ОДЕЛО

Шетам са пријатељем М. Кнез Михајловом улицом. Он жели да купи одело за важну свечаност у установи где ради.

Улица препуна света. Једва се пробијамо кроз масу људи. Застајемо пред излогом једне продавнице. У излогу веома лепо, елегантно одело тамноплаве боје. „Нећу имати новац за њега” – снуждено каже М.

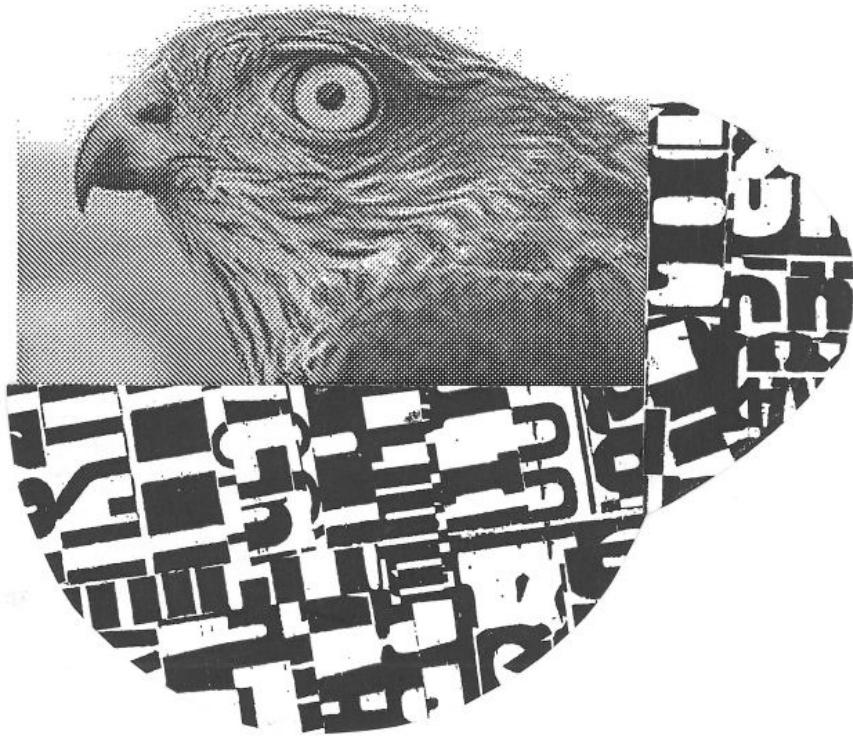
Одједном, у непосредној близини започиње жестока пуцњава. Маса људи се ускомеша. Оглашавају се и топови с Калемегдана. Чују се успаничени повици: „Побуна! Револуција!” Настаје свеопшта стрка.

М. се осврће да га ко не гледа, сагиње се, однекуд подиже велики камен, разбија излог и узима одело. У оној паници нико не обраћа пажњу на то.

Са украденим оделом бежимо низ улицу.

КОБАЦ

Јутро је. Лежим на утрини. Удишем опојну свежину траве и благи задах земље. Ја сам кобац устрељен вештом руком ловца. Лежим у локви крви коју упија гладна земља. Чекам да дођу пси и однесу ме своме господару.

СЕСТРА

Сањам кућу у Мачванској 10 у Нишу. Са мајком и сестром сам, али нисмо у стану већ у некој просторији издигнутој изнад крова куће. Просторија је начињена од стакластог, провидног материјала. Пред нама, као на длану, види се оближњи парк и позориште са тргом, иза нас су Нишава и Тврђава.

Ја стојим, мајка седи на столици скрштених руку, сестра је за клавиром. Ћутимо. Не видим сестрино лице само њене руке које хитро прелећу по диркама. Звуци клавира се не чују. Прилазим јој. Она подиже главу. У очима јој нека радост, нека светлост. Пресрећан сам што је видим после толико година, што је опет са нама, што свира, што се радује иако знам да је ово само сан, да је моја сестра одавно мртва.

СТРКА

У возу сам који успорава и лагано улази у станицу. На перону гомила људи. Станица окићена славолуцима, цвећем, паролама, сликама као да се нешто слави. Људи које видим кроз прозор вагона, међутим, нису слављенички расположени. Напротив, имам утисак, да једва чекају кад ће воз да стане да уђу у њега. Нервозни су, нестрпљиви, по њиховим лицима, рекао бих, чак застрашени као да од нечега беже.

Воз стаје али готово истог момента поново креће. На перону хаос, паника, стрка. Људи се гурају, трче, вичу, ускачу у вагоне. Воз убрзава. Многи који трче покушавајући да ускоче, у очајничкој гужви и гурању, падају под точкове воза. Чују се крици, запомагања.

Уплашен, будим се.

СЛАТКИ ОБРОК

У једној његовој песми налази се јаје. Ту је и Плим који доручкује кајгану. Али госпoде Боже! Нека му се да и неки придев како би могао да припреми слатки оброк.

НЕПОЗНАТА ОСОБА

У дугачком сам ходнику некакве велике зграде. С обе стране ходника су собе. Зграда је, у сну, час факултет, час болница. Ходником шетају групе бучних студената. А онда мртва тишина. Из соба излазе бледе, забринуте болничарке.

Дошао сам да обиђем своју болесну пријатељицу Т. К. Ходам. На крају сам ходника. Из једне собе чујем успаничени глас своје пријатељице. Прилазим соби. Врата су отворена али је улаз прекривен великом црном завесом. Размичем завесу. Из кревета крај самих врата гледа ме, унезвереним погледом, мени нека непозната особа.

НЕСЛАНЕ ШАЛЕ

Велики песник, гуру модернизма, Томас С. Елиот, потомак чак тројице америчких председника, на обичне људе деловао је као уштогљени, досадни британски банкар што је уствари и био. Његов велики пријатељ Езра Паунд, који је тврде средио за објављивање чувену Елиотову „Пусту земљу”, називао га је „матори опосум”.

Овај нобеловац, својим колегама писцима, умео је да приређује неслане шале. Давао би им јастучиће који би, када би на њих сели, почели да прде, а нудио им је и цигарете које када се припале експлодирају.

КРИК И РАСАП

Исходио сам из стубова сећања. Велико је моје хододарје. Таму бих да загрлим јер све је крик и расап. Нико не успева сан свој да нахрани. Црне су наше заваде. Ни молитве више не помажу.

Који је то човек у запаљеном дому? И шта тражи у свадбеној ноћи? Речи су нам у грлу заточене. Не узноси нас разногласје. Ноћас се немам грохотом смеје – тражи свежу крв.

МУЦАЊЕ

У великом сам полукружном амфитеатру испуњеном ученицима.

Живан ме позвао да у његовој школи одржим предавање. Дубока је ноћ. Амфитеатар није покривен. Није ни осветљен. Чује се жагор деце у тами. Изнад нас бледа месечева светлост.

Седим са Живаном за расклиматаном катедром. Настојим да избегнем предавање. Кажем да сам као дете био муцавац, а бити муцавац у сеоској средини, па још „учитељкино дете”, било је поразно. Стекао сам ужасне комплексе, страх од сваког јавног наступа и говора, страх од подсмеха, страх од гомиле, страх од људи.

Муцање сам, како тако, савладао са шеснаест година у другом разреду гимназије, али страх од говора и јавних наступа је остао.

Живан ме благо убеђује и храбри. „Ништа се неће догодити – каже он – само се опустите, наша деца су дивна.”

Устајем, жагор деце се стишава. Гласније него што иначе чиним изговарам прве речи. Тешке су као олово. Језик се одједном саплиће, гркљан стеже, лице се грчи у болну гримасу. Плућа се узалудно напињу, нове речи застају у грлу и даве.

Будим се с' искиданим јецајима и гласним криком.

ПОТАЈНИ ЦАР ФИЛОЗОФИЈЕ

Шопенхауер је о себи као филозофу имао веома високо мишљење сматрајући се „потајним царем филозофије”. По њему све што су говорили ранији филозофи: Платон, Аристотел, Кант, енглески филозофи било је плитко. Посебно се острвио на своје савременике. За њега је Хегел био „шарлатан”, „духовни канибал”, а његово учење „филозофија апсолутног бесмисла”, „чмарна мудрост”, „лудачко блебетање”.

Код Шопенхауера ништа боље нису прошле ни жене. Сматрао их је нижим бићима код којих постоји „неодољива жеља да лажу”. По њему. „жене немају истинског смисла ни за музику, ни за поезију, ни за сликарство; када афектирају и предају се уметности, то је пуко мајмунисање, настало из потребе да се допадну”

НЕРОНОВ УЧИТЕЉ

Стоик Сенека, Неронов учитељ и саветник, једно време, док је Нерон био малолетан, чак прави владар Рима, извршио је самоубиство у шездесетдеветој години по наредби свога ученика који га је оптужио да је учествовао у завери против њега.

Смрт му је била тешка. Прво је исекао вене на ногама и рукама али због старости крв није довољно истицала па није успео да се убије. Затим је, попут Сократа, попио кукуту али то није деловало. Онда је легао у каду с топлим водом, да би крв брже истицала из вена – ни то није помогло. На крају су га слуге, преузивши ствар у своје руке, угушиле у пари вреле воде.

САСТАНАК

Имам састанак с песником М. Б. Требало би да се договоримо око мог пријема у важну културно-научну установу чији је он дугогодишњи утицајни члан. М. Б. ме је позвао у свој стан. Објаснио ми је како да дођем до њега.

Лутам делом града, у коме за ових шездесет година колико у њему живим, никада нисам био, а нисам ни знао да постоји.

Огромне зграде у неким од прошловековних стилова. Неке од њих су ограђене гвозденом оградом. У дворишту пси који моје кораке прате потмулим режањем.

Зграда у којој песник станује у центру је насеља. Није ограђена. На високом улазу велики венац од увелог цвећа. Пењем се на први спрат. На вратима стана, на позлаћеној плочици, крупним словима име песника. Звоним. С друге стране врата чује се неко шушкање и дошаптавање. Осећам како ме неко посматра кроз шпијунку. Звопним поново. Нико се не одазива. После трећег звона одустајем.

АКУМУЛАТОР ОРГОНА

Вилхелм Рајх, биолог, психотерапеут и заговорник сексуалне револуције, истражујући рак закључио је да је та болест „живуће труљење ткива због изгладнелости за задовољством”. Он је конструисао акумулатор оргона, уређај за превентивно лечење рака и сексуалних фрустрација. Овај уређај, у коме су корисници седели наги, по речима Рајха, хватао је лековити оргон из атмосфере.

„Није ствар само у јебању – говорио је он – нити у грљењу, нити у сношају, реч је о истинском емоционалном искуству губљења ега, читавог свог духовног сопства.”

Акумулатор оргона користили су неки од америчких писаца и глумаца: Селиндер, Норман Мајлер, Шон Конери, Ален Гинзберг, Џек Керуак. Инспирирани Рајховим сексуалним теоријама учесници студентске револуције 1968. године сковали су слоган: „Водите љубав а не рат.”

СЛАВНО ЈЕ ЗА ПЕСМУ УМРЕТИ

Ти што нудиш сазнање и пустињу јеси чудотворац. Тело ти се диже ка небесима. У очима блиста непоткупљиви жар. Сви смо ми против бога. Апостоли мржње иза огледала свевидећег. Падамо на колена пред сваким чудом.

„Славно је за песму умрети”, кажеш ми тихо, док корачамо у погребној поворци изговарајући молитве из *Енциклопедије мртвих*.

ШАКА

Сањам огромну људску шаку која лебди у ваздуху изнад мене. У шаци отворена књига.

ПРОБУШЕНА СТОЛИЦА

Све до француске револуције на краљевском двору постојала је посебна дворска служба „носача пробушене столице”. Дужност тих пробраних племића била је да краљу свакодневно приносе „пробушену столицу”, односно неку врсту преносне клозетске шоље. Ова направа је личила на прави престо, била је сачињена од злата, а док би владар обављао нормалну физиолошку потребу, око њега су стајали и дивили се привилеговани дворјани. Кад би 'операција седења' била изузетно успешна суверен је великодушно присутним гостима делио ордење и медаље.

П. С.

Крајем октобра 1985. у новинама, доста неупадљиво: преминуо П. С. познати музички критичар и писац.

Сећам се, негде, се с' јесени 1961, доњам пред Правним факултетом. Чекам неког или само гледам како свет пролази Булеваром и Београдском. Одједном, Брана Петровић зове ме с' друге стране Булевара. Претрчим, поздравимо се. Каже ми, по налогу редакције „Видика”, чији је члан тада био са Данилом Кишом и Љубом Симовићем, иде до П. С-а да узме, или наручи, неки есеј. Он станује ту у близини, каже Брана и пита ме хоћу ли с' њим. Пристајем, наравно, ионако немам шта да радим. Онда кажем да не знам много о П. С-у. Брана објашњава: музички критичар син једног нашег познатог књижевника стрељаног одмах после рата.

Улазимо у приземну кућу негде при крају Проте Матеје близу Славије. Сећам се полумрачног стана, љубазног лица једне млађе жене и гласова, сенки неких девојчица. П. С. је иза свега тога у собици претрпаној од пода до таванице књигама, дочекује нас седећи на кревету у пицама, са доброћудним сетним осмехом који почиње од очију и разлива се негде преко његове седе кратке брадице.

ПТИЦА

У возу сам. Дремам. Успављује ме једнолики ритам клопарања
точкова. У купеу никог нема. Одједном чујем бучно лупање у
затворени прозор вагона. Крај прозора лепрша огромна птица и
кљуном снажно удара у окно. Под ударцима стакло се распрскава и
комади, ношени налетом спољњег ваздуха, разлећу се по кабини.
Сагињем главу, покривам је рукама, штитећи се од стакла, шћућурен на
седишту.

ПРОПАО РОМАН

Прича се да је Балзак приликом сексуалног односа пазио да не сврши. За њега је сперма била церебрална супстанца па се плашио да ће ејакулацијом изгубити стваралачку енергију.

Једном приликом, после бурно проведене ноћи са својом љубавницом, пожалио се пријатељима: „Ноћас ми пропаде један роман”.

ЛЕЊИН - ГЛУМАЦ

Једно познато лице из совјетских филмова. Старији човек окреће бројеве телефона. Пита тихо: „Да ли се можда код вас снима неки филм о Лењину”. Кијев одговара: „Не”! Свердловск: „Не”! Одеса: „Не, не снимамо ништа о Лењину”. Лењинград такође неће снимати нешто у вези са другом Лењином.

Старији човек који телефонира доскоро је био најпознатији совјетски филмски глумац. Играо је само улоге Лењина.

Лењин - глумац разговара телефоном са „Мос-филмом”. Чуо је да се прави филм о Бухарину. Не, Лењин се неће појавити у филму о Бухарину. Лењин - глумац оставља телефон. Никада није помислио да ће се тражити глумци који личе на Бухарина. Лењин - глумац одлази. Корача бодро, али брадица а ла Лењин му дрхти.

1989.

САВРЕМЕНИК

У негдашњој легендарној књижари Просвете на Теразијама, једно краће време под именом „Данило Киш”, сада у мом сну продавници разноврсне антикварне робе, прелиставам неколико ту случајно залуталих књига. Једна од њих је, уствари, часопис „Савременик” својевремено, педесетих и шездесетих година прошлог века, мостобран и тврђава традиционалиста у борби против наступајућег модернизма.

У веома обимном часопису, преко хиљаду страна, више од половине заузимају поезија и коментари управо модернисте, по речима критике прикривеног надреалисте, М. Д-а.

Радознало читам. Поезија М. Д-а ми одговара, провокативни и дрски коментари још и више. Плаћам високу цену, узимам „Савременик” и излазим на опустеле и мрачне, постпоноћне Теразије.

ПЕТРОНИЈЕ

Када је напунио тридесет година Петроније је одлучио да стави на пергамент приче до којих је дошао обилазећи доње слојеве плебејског Рима. Тако је написао више књига. Када их је завршио, прочитао их је једном свом пријатељу. Пријатељ се причама слатко смејао и одушевљено аплаудирао. Онда су они одлучили да оживотворе догађаје које је Петроније смислио и да их са пергамента преточе у стварност. Прерушили су се, отишли из Рима и почели да остварују доживљаје и ликове из Петронијевих прича.

Од тог момента, када је почео да живи живот својих јунака, Петроније је заувек престао да пише.

НЕВРЕМЕ

Ноћ је. Пљушти киша. Небо парају муње. Жестоки удари ветра. Заглушујућа грмаљавина.

Са двојицом људи, чије ликове, умотане у шалове са великим капама на глави не разазнајем, стојим на вратима неке полуразрушене кућице. Чекамо да невреме и киша стану и претрчимо преко пута у суседну зграду. То је велика, нова зграда окупана блештавом светлошћу. На њеном улазу стоји неколико људи и жена у белим одорама. Машу рукама, дозивају нас.

Невреме не престаје. Људи крај мене су неодлучни. У једном тренутку потрчим, ношен ударима ветра и кише упадам у суседну зграду и будим се.

МУВА У КОСМИЧКОМ БРОДУ

Посада совјетске орбиталне станице Сојуз - Т - 12 била је не мало изненађена када је у свом космичком броду открила слепог путника – муву која је успела да измакне будности техничара на Земљи, пре лансирања летелице.

Према писању *Правде*, космонаути су лепо примили незваног госта у свемиру, пустили га да се несметано креће по летелици и немају намеру да се од њега раздвајају.

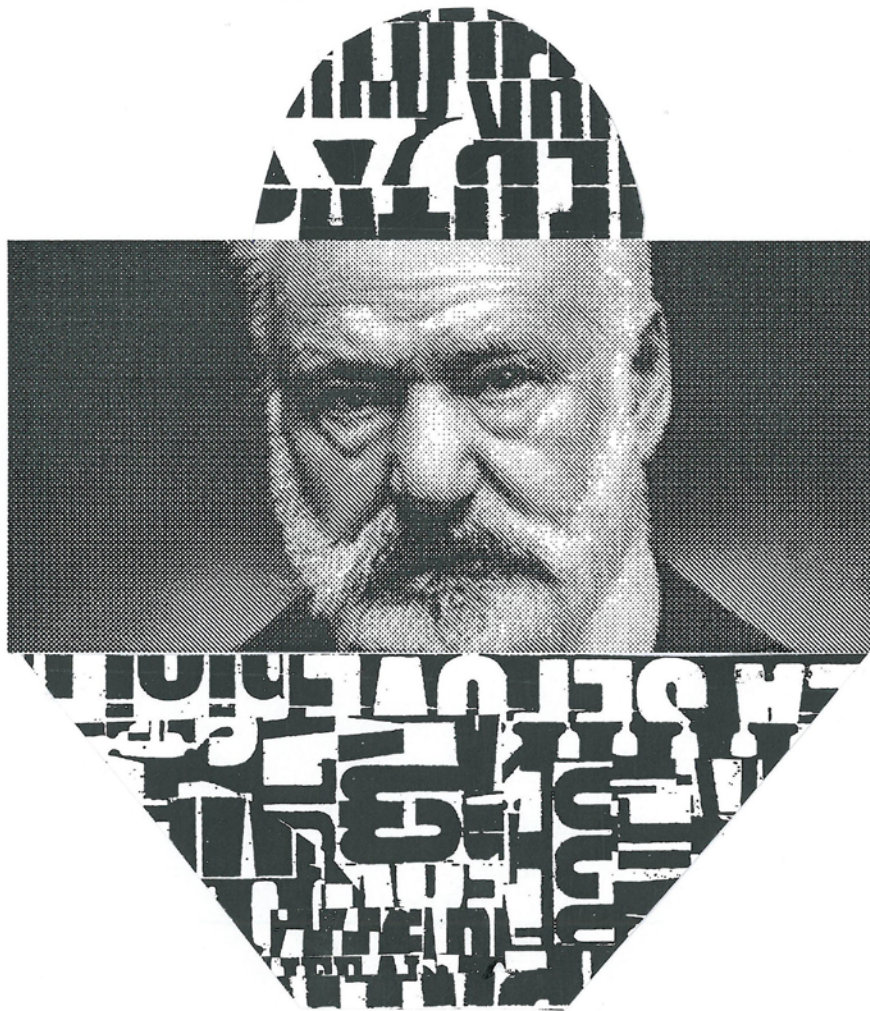
1984.

?

!

Најконцизнија преписка је забележена између француског писца Виктора Игоа и његових издавача. У лето 1862. Иго је са летовања послао писмо, интересујући се за продају управо изашлог романа *Јадници*, следећег садржаја: ?. Одговор је био у истом стилу: !.

БУДИЛНИК

У часовничарској радњи сам. Покварио се кућни будилник. Радња је у приземљу велике зграде, стиснута, мала. У полумраку једва назирем намргођено, нељубазно лице часовничара. Он узима сат преврће га у рукама а онда ми га враћа уз речи да одем код неког другог.

- Будилник ми је потребан - кажем - не знам другог мајстора.

Он га поново узима и одлази. После неког времена враћа се. У рукама му велики, сав накомтрешен, певац.

- Ово је ваш будилник, каже, церећи се.

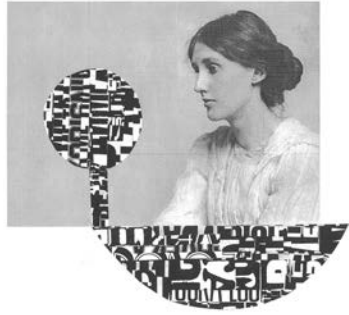
ЛЕДЕНЕ КАПИ КИШЕ

Силазим низ неку стрму улицу. Широка је слична булевару. Око ње нема зграда, нема људи. С обе стране је густа шикара. Изнад мене претећи црни облак скоро да ми додирује главу. Заглушујућа грмљавина. Небо парају жестоке муње. Удари ветра су све јачи. Мој ход се претвара у бесомучни трк. Ледене капи кише сливају ми се низ главу, низ лице, кроз одећу, натапају читаво тело.

Дрхтећи од језе, будим се.

ЖИВОТ ЈЕ ТАЈ НЕПРИЈАТЕЉ

Намеравала је да пише о смрти, али је, као и обично, однекуд бануо живот. Госпођа В. избивши на обалу реке угледала је месец. Вео измаглице лебдео је над пољима. Високо, у затамњеној дубини неба, чуо се хук металних птичурина. Живот је тај непријатељ, помислила је улазећи у воду, упркос свему, непобеђена и непопустљива - Смрти.

НА РИНГУ

Огромна дворана са боксерским рингом у средини, осветљена
заслепљујућом светлошћу, препуна публике која галами, звижди, аплаудира.

Седим, шћућурен, на столици у углу ринга. На супротној страни мишићава
људескера, зверског лица, стоји уздигнутих руку, маше, поздравља публику која
урла, тражи да почне борба.

Устајем са столице, стајем на средину ринга, спуштених руку, смрзнут од
страха. Људескера се залеће и снажно ме удара песницом у стомак. Осетим ужасан
бол, губим дах, падам на под и будим се.

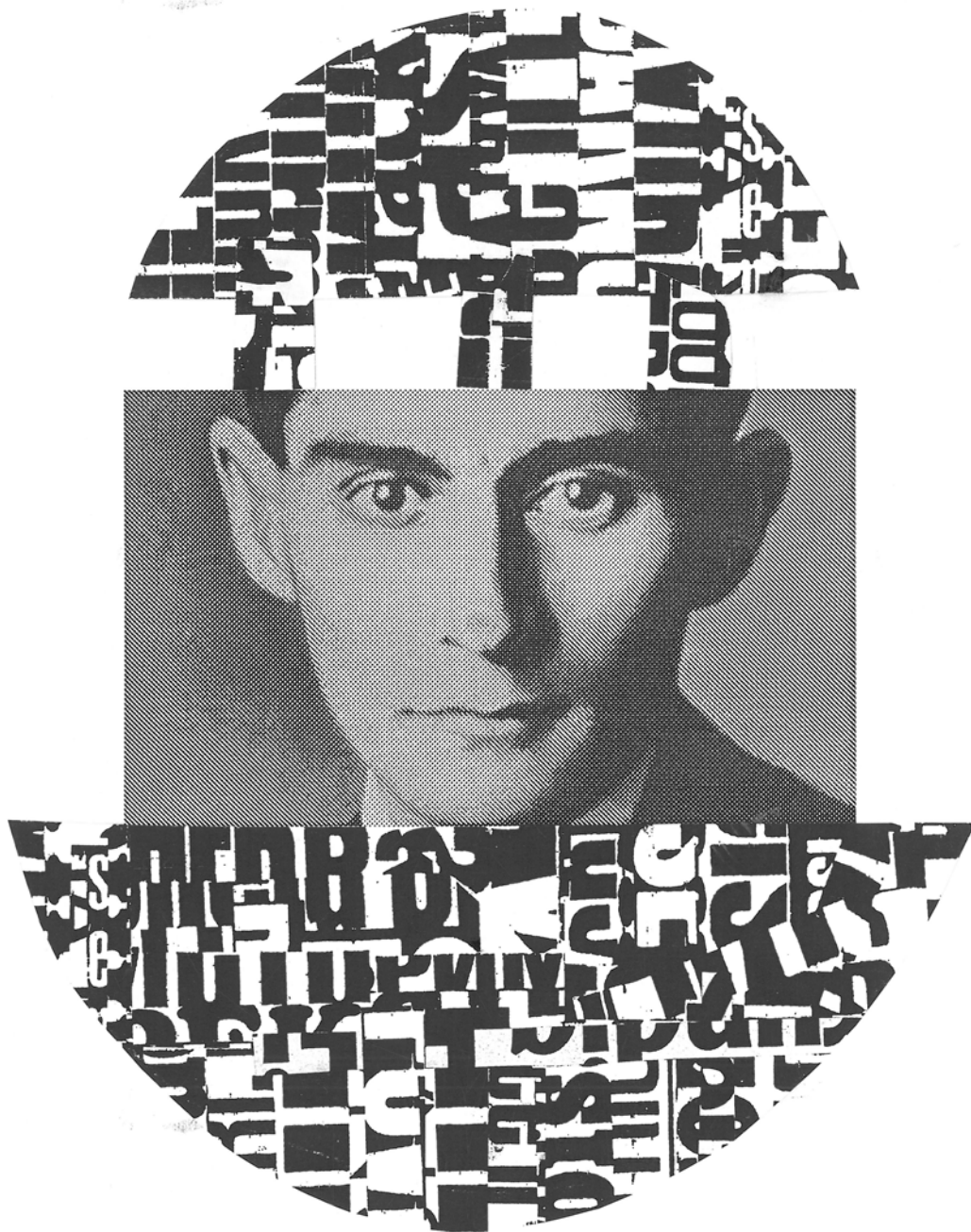

ПЛАТОНСКА ЉУБАВ

Израз „платонска љубав” везана је за име великог грчког филозофа Платона. Но, можемо одмах да се запитамо шта то значи и зашто је ова врста љубави везана за Платона када је он тврдио да су жене, као слабији пол, подмуклије и лукавије од мушкараца. Он их је још сматрао површним, склоним вређању и празноверју. Платон је ишао тако далеко па је говорио да је бити жена проклетство, јер, по њему, они људи који за живота не умеју да владају собом, већ поступају неправедно и кукавички, након смрти бивају кажњени тако што се рађају као жене.

ИЗ ЗАМКА

Гледаш уметника у гладовању. Стоји на крову Замка и маше рукама. Има у томе неког лудила. Кула покривена бршљаном, на месечини, призива духове. Једини си човек у сабласној околини. Пут је дуг. Не видим му крај. Крени опрезно. Процес није завршен. Из Замка нас мами притајени зов.

ИСЛЕДНИК

Улазим у неку слабо осветљену собу. У соби, у великом кревету, спава човек са огромном главом која је у потпуној несразмери са остатком његовог тела. На сточићу крај кревета *Злочин и казна* Достојевског.

Човек се буди, отвара очи, упитно ме гледа и промуклим глсом каже:

- Ко си ти?

Ћутећи пролазим сточићу, узимам *Злочин и казну*, отварам књигу, упирем прстом на једну страницу и гласно кажем:

- Твој иследник!

ПРОЛАЗ

Пењем се Балканском улицом. У мом сну улица је знатно стрмија. Тешко ходам застајкујући. Иза мене су две девојке. Ускоро ме прстижу. Видећи да се једва држим на ногама, питају да ли могу да ми помогну. Климнем главом. Хватају ме испод руку. Лагано корачамо.

Негде на средини Балканске, с леве стране, улазимо у неки пролаз. На самом почетку пролаза, у ниској, оронулој згради, је продавница оружја. У излогу пушке, пиштољи, необични ножеви. На вратима продавнице стоји крупан, мишићав момак, сумњичаво нас гледа. Питамо куда води пролаз. Момак главом показује на удаљено степениште које се уздиже изнад пролаза, и тог дела града, и иде негде небу под облаке.

ПРЕОБРАЖАЈ

На улазу у зграду, у којој сам некад живео, срећем старију жену с малим дететом, њеним унуком. Поздрављамо се и застајемо да разменимо успомене на људе и зграду у којој смо становали. За то време дете које се у свом несташлуку одвојило притрчава нам. Одједном у њему препознајем свог четворогодишњег сина. Окрећем се према жени. То више није старица, већ млада, лепа жена која ме посматра широким, заводљивим, осмехом.

Изненађен овим шокантним преображајем, нагло се будим.

УВАЛА

Са гомилом људи стојим на ободу дубоке увале. Испод нас, на водом натопљеном, блатњавом путу, некаква свечана поворка, колона коју предводе двојица високих функционера из времена самоуправног социјализма. Већина нас хтела би да претрчи увалу и пређе на другу страну. Поворка доле је спора и компактна. Не усуђујемо се да је прекидамо. У једном тренутку, на супротној страни увале, приметим П. Ц-а, одавно упокојеног критичара, првоборца модернизма из педесетих и шездесетих година, пред крај живота и академика. Маше ми руком, довикује показујући да је на једном месту колона ходочасника прекинута. Са још неколико људи скупим храброст и претрчавам на другу страну увале.

ИЗЛАЗИШ ИЗ ПРОКЛЕТЕ АВЛИЈЕ

Кога ли љуби сада она млада жена?

Лала лула луна лина

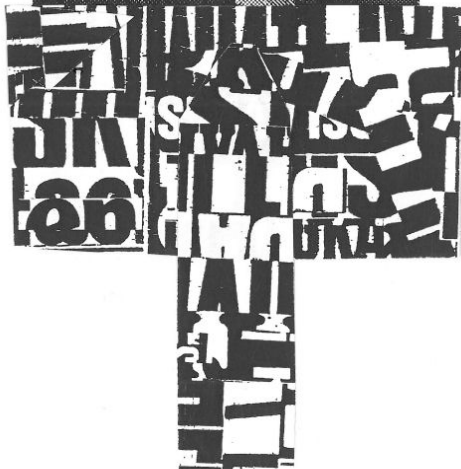
Ала луна лани лана

Ана лили ула ина

Нали шлун лилиана

Опкољен светом који ти је туђ сечивом језика отворио си старе ране. Приказани су двори ђаволови. Данак у крви још траје. Црна је и хладна вода којом пловимо. Вила бродарица срушила је мост. У лутању из вере у веру излазиш из проклете авлије с главом набијеном на колац. Речи не обмањују. Изнад камене ћуприје скаменило се лице бога.

ИТАКА

Лебдим над непрегледном пучином мора. Клизим лагано са паперјастим облацима. Доле прозрачно плава водена нигдина. Одједном на њој тамна мрља земље.

– То је Итака! – узвикујем узбуђено – То је Итака! – и будим се.

БЕЛЕШКА О ПИСЦУ

Мирољуб Тодоровић рођен је 5. III 1940. године у Скопљу. Осмогодишњу школу учио је у местима око Велике Мораве, гимназију у Нишу, дипломирао је на Правном факултету у Београду. Оснивач је и теоретичар сигнализма, српског (југословенског) неоавангардног стваралачког покрета и уредник Интернационалне ревије *Сигнал*. Пише поезију, прозу, есеје и бави се мултимедијалном уметношћу.

Објављене књиге поезије: *Планета* (1965), *Сигнал* (1970), *Куберно* (1970), *Путовање у Звездалију* (1971), *Свиња је одличан пливач* (1971), *Степениште* (1971), *Поклон-пакет* (1972), *Наравно млеко пламен пчела* (1972), *Тридесет сигналистичких песама* (1973), *Гејак гланца гуљарке* (1974), *Телезур за тракање* (1977), *Инсект на слепоочници* (1978), *Алгол* (1980), *Textum* (1981), *Чорба од мозга* (1982), *Гејак гланца гуљарке* (друго проширено издање, 1983), *Chinese erotism* (1983), *Нокаут* (1984), *Дан на девичњаку* (1985), *Заћутим језа језик језгро* (1986), *Поново узјахујем Росинанта* (избор из поезије, 1987), *Белоушка попије кишницу* (1988), *Soupe de cerveau dans l Europe d l Est* (1988), *Видов дан* (1989), *Радосно рже Рзав* (1990), *Трн му црвен и црн* (1991), *Амбасадорска кибла* (1991), *Сремски ћевап* (1991), *Дишем*. *Говорим* (1992), *Румен гуштер кишу претрчава* (1994), *Стриптиз* (1994), *Девичанска Византија* (1994), *Гласна гаталинка* (1994), *Испљувак олује* (1995), *У цара Тројана козје уши* (1995), *Планета* (заједно са поемом *Путовање у Звездалију* друго проширено издање, 1995), *Смрдибуба* (1997), *Звездана мистрија* (1998) *Електрична столица* (1998), *Рецепт за запаљење јетре* (1999), *Азурни сан* (2000), *Пуцањ у говно* (2001), *Гори говор* (2002), *Фонети и друге песме* (2005), *Плави ветар* (2006), *Паралелни светови* (2006), *Златно руно* (2007), *Свиња је одличан пливач и друге песме* (2009), *Љубавник непогоде* (2009), *Глад за неизговорљивим* (2010), *Киборг* (2013), *Пандорина кутија* (2015), *Ловац магновења* (2015), *Из ока сновидећег*, (изабране песме 2018).

Књиге прозе: *Тек што сам отворила пошту* (епистоларни роман, 2000), *Дошетало ми у уво* (шатро приче, 2005), *Дневник 1982* (2006), *Прозор* (снови, 2006), *Шатро приче* (2007), *Лај ми на ѱон* (Интернет издање, 2007), *Шокинг- блу* (шатро роман, 2007), *Киснем у кокошињу* (шатро жваке, 2008), *Боли ме блајбингер* (шатро роман, 2009), *Стално проваљује буве* (Интернет издање, 2009) *Торба од врбовог прућа* (кратке

приче, 2010), *Дневник 1989* (Интернет издање, 2011), *Дневник 1985* (2012), *Дневник сигнализма 1979 – 1983* (2012), *Арејрон* (Интернет издање, 2013), *Дневник сигнализма 1984 – 1989* (2019), *Нисам зашнџирао њокалицу* (шатро приче, 2019).

Књиге есеја и полемика: *Signalism* (1973), *Сигнализам* (1979), *Штеп за шуминдере – ко им штрика црева* (1984), *Певци са Бајлонсквера и моја фрка са њима* (1986), *Дневник авангарде* (1990), *Ослобођени језик* (1992), *Игра и имагинација* (1993), *Хаос и Космос* (1994), *Ка извору ствари* (1995), *Планетарна култура* (1995), *Жеђ граматологије* (1996), *Signalism Yugoslav creative movement* (1998), *Miscellanea* (2000), *Поетика сигнализма* (2003), *Токови неоавангарде* (2004), *Језик и неизрециво* (2011), *Време неоавангарде* (2012), *Стварност и утопија* (2013), *Neto propheta in patria* (2014), *Простори сигнализма* (2014), *Извори сигнализма* (2018).

Књиге за децу: *Миш у обданишту* (2001), *Блесомер* (2003), *Чаробна лампа* (2018).

Антологије: *Сигналистичка поезија* (1971), *Конкретна, визуелна и сигналистичка поезија* (1975), *Mail Art – Mail Poetry* (1980).

Bookworks: *Fortran* (1972), *Approaches* (1973), *Сигнал-Арт* (1980), *Златибор* (1990), *Шумски мед* (1992), *Sobol* (1992).

Поезија, есеји и интермедијални радови Мирољуба Тодоровића објављивани су на више језика у антологијама, зборницима, каталозима, листовима, часописима, сајтовима и блоговима: Италије, Мађарске, Аустрије, Немачке, Француске, Шпаније, Португала, Швајцарске, Чешке, Пољске, Литваније, Летоније, Шведске, Русије, Финске, Исланда, Велике Британије, Данске, Холандије, Белгије, Малте, САД, Канаде, Мексика, Уругваја, Чилеа, Бразила, Нове Каледоније, Јужне Кореје, Јапана и Аустралије.

Овај аутор имао је четрнаест самосталних, а излагао је на преко шест стотина колективних међународних изложби цртежа, колажа, визуелне поезије, мејл-арта и концептуалне уметности.

Награде: "Павле Марковић Адамов" 1995. године, за поетски опус и животно дело; "Оскар Давичо", за најбољу књигу објављену у 1998. години ("Звездана мистрија"); "Тодор Манојловић" 1999. године, за модерни уметнички сензибилитет, "Вукова награда" 2005. године, за

изузетан допринос развоју културе у Србији и на свесрпском културном простору, награда Вукове задужбине за уметност 2007. године за збирку песама *Плави ветар*, награда "Златно слово" 2008. за књигу *Шатро приче* у издању Српске књижевне задруге као "најбоље књиге кратке прозе објављене у 2007. години", "Признање Крлежа за животно дело" 2010, "Повеља за животно дело" Удружења књижевника Србије 2010, "Златни беоцуг" 2011 за трајни допринос култури Београда и "Повеља Карађорђе" 2017.

<http://www.miroljubtodorovic.com/>

<http://signalism1.blogspot.com>

<http://www.rastko.rs/knjizevnost/signalizam/>

САДРЖАЈ

Воз
Наступила су Ел-времена
Куку постајем бог
Књижевно посело
Друмовниче наш
Стражар
Стари Јоњани
Мачак
Еротски перформанс
Вода од кромпира
Коњ
Артичока
Улица
Тамо где те нема
Сполна игра
Лет и оргуље
Биће
Три сна
Упути ми само неколико речи
Триглав
Часопис
Универзално биће
Мали сасушени предмет
Оброк са сочивом
Зграда у Добрињској
Ето песника
Девојка и цвет
Палачинке
Узалудне су похвале
Евнух
Стриптиз
Плагијатор
Мрав
Час енглеског
Одлазим као сен
Патуљци

Непозната величина
Кант и ђебе
Паукова мрежа
Наг
Испред кабареа „Волтер”
Уловљени ловац
Тунел
Не заустављај се
Ко сам ја?
Талес у јарку
Пекмез
Задах из уста
Новац
У загрљају хоботнице
Кућа
Леж и фрагмент
Содомија
Чаша
Кнез
Папуче
Цар
Акробата
Под громобраном свемира
Представа
Рибе
Створитељ
Коитус као казна
Иди кући и сликај
Ципеле
Птицолика створења
Витасок сунца
Телефон
Награда
Заједнички стан
Испод моста Мирабо
Бели
Канибал
Десет дјева
Кравља балега
Сношај

То је Дада
Лопови
Аварско гробље
Parole in liberta
Босанска
Бесмртан
Дивне руке
Како добити мушко дете?
Појела маца
Ти који си патио од несанице
Пећ
Суједац
Бољка изнутра изједа
Факултет
Птичије гнездо
Сократ
Црвени аутобус
Покојни пријатељ
Никад више
Леви анђео
Бездан
Лисице
Бактерије
Жив сам!
Оправдај јарчеву пожуду
Виолиниста
Трамвај
Љубавници
Златна обала
Одело
Кобац
Сестра
Стрка
Слатки оброк
Непозната особа
Неслане шале
Крик и расап
Муцање
Потајни цар филозофије
Неронов учитељ

Састанак
Акумулатор оргона
Славно је за песму умрети
Шака
Пробушена столица
П. С.
Птица
Пропао роман
Лењин-глумац
Савременик
Петроније
Невреме
Мува у космичком броду
? _____!
Будилник
Ледене капи кише
Живот је тај непријатељ
На рингу
Платонска љубав
Из Замка
Иследник
Пролаз
Преображај
Увала
Излазиш из проклете авлије
Итака

Белешка о писцу